

Handläggare: Lena Skott
Telefon: 08-508 20 032

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

MBL-VERSION

Verksamhetsplan år 2011 för Enskede-Årsta-Vantör

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Verksamhetsplan 2011 för Enskede-Årsta-Vantör godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Omslutningsförändringar om 249,4 miljoner kronor godkänns och anmäls till kommunstyrelsen.
3. Resultatenheter fastställs i enlighet med detta ärende.
4. Priser till nämndens utförarenheter fastställs i enlighet med detta ärende.
5. Aktivitetsplan år 2011 för upphandling och konkurrens godkänns.
6. Internkontrollplan år 2011 godkänns.
7. Jämställdhet- och mångfaldsplan år 2010-2012 med uppföljning av år 2010 godkänns.
8. Miljöplan år 2011 godkänns.
9. Kommunikationsplan år 2011 godkänns.
10. Förvaltningens beredning av skrivelsen om en strategi mot främlingfientlighet och rasism, dnr 1.1.-451/2010, godkänns.

Lena Holmdahl

T.f stadsdelsdirektör

Ärendets beredning

Verksamhetsplanen har tagits fram av ekonomiavdelningen i samarbete med övriga avdelningar. Förvaltningen ska lämna MBL-information den 20 december 2010 och MBL-förhandling sker den 11 januari 2011. Pensionärsrådet och handikapprådet kommer att behandla ärendet den 14 januari 2011 respektive 17 januari 2011.

Inledning

Verksamhetsplanen för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd knyter an till stadens långsiktiga mål i Vision 2030 och anger inriktningen på förvaltningens verksamhet under år 2011.

Efterfrågan på barnomsorg fortsätter att öka och nya förskoleavdelningar planeras för att barnomsorgsgarantin ska tillgodoses. Arbetet med att ge förskolan tydliga mål och en mer pedagogisk inriktning fortsätter under 2011 liksom implementering av den reviderade läroplanen för förskolan och den nya skollagen.

Inom äldreomsorgen fortsätter förbättringsarbetet kring dokumentation och uppföljningar. Utbildningsinsatser och utveckling av det förebyggande arbetet fortgår, med ett salutogent förhållningssätt (fokus på det friska). Satsningen på utbildning i demens och kost fortsätter under 2011.

Det systematiska kvalitetsutvecklande arbetet inom funktionsnedsättning ska intensifieras under året. Förvaltningen ska bland annat arbeta fram system för att bättre sammanställa fel och brister i verksamheten. Vidare ska rutiner kring den sociala dokumentationen på utförarenheterna förbättras. Andra delar i det kvalitetsutvecklande arbetet är verksamhetsuppföljningar och egenkontroller som exempelvis kollegial granskning på beställarenheten.

Arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd fortgår och framtagna rutiner ska tillämpas i alla utredningar. I arbetet kring försörjningsstöd är unga vuxna som inte är etablerade på arbetsmarknaden en prioriterad grupp. Barn, ungdomar och vuxna som är aktuella inom socialtjänsten ska i ökad utsträckning erbjudas förebyggande insatser och vård i öppna former jämfört med institutionsvård. Stöd och behandling ska främst ges på hemmaplan. Koppling till en invand miljö och egna nätverk bidrar för de flesta till bättre och effektivare insatser.

Inom fritidsverksamheten erbjuds barn och ungdomar en rad olika aktiviteter under loven. Ungdomar erbjuds sommarjobb i verksamheterna. Förvaltningen fortsätter arbetet med att vidareutveckla det förebyggande arbetet riktat till ungdomar genom samverkan mellan socialtjänst, fritid, skola och polis. En viktig del i det förebyggande arbetet för barn och ungdom är de insatser som riktas till familjer som är i behov av försörjningsstöd.

Tillgängligheten till nämndens verksamheter ska vara god. I verksamhetsplanen beskrivs strategin för det fortsatta tillgänglighetsarbetet som omfattar bland annat

fysisk tillgänglighet i verksamheterna, information på olika språk och en stor öppenhet för att ta emot och ge återkoppling på synpunkter och klagomål.

I miljöarbetet är ambitionen fortsatt hög vad gäller mål för miljöbilar, sortering av matavfall för biogasåtervinning och övriga indikatorer utifrån stadens miljöprogram.

Nämndens verksamheter ska vara attraktiva arbetsplatser. Under 2011 kommer förvaltningen att fortsätta arbetet med att utveckla ledarskapet genom bland annat ledningsforum och förbättrad introduktion av nya chefer. Den attraktiva arbetsplatsen ger förutsättningar för medarbetarna att må bra genom delaktighet, dialog och tillgång till olika hälsofrämjande aktiviteter. En personalpolicy för förvaltningen tas fram och ska implementeras på alla arbetsplatser. Arbetet med att minska långtidssjukfrånvaron har varit framgångsrikt och det fortsatta arbetet inriktas på att minska den korta sjukfrånvaron.

Upphandlingar utifrån nämndens aktivitetsplan för upphandling och konkurrensutsättning fortsätter att vara grunden för förvaltningens arbete för att bidra till en ökad valfrihet och mångfald för stockholmarna.

Kommunfullmäktige har beslutat om en nettobudget för år 2011 på cirka 1,9 miljarder kronor. I den tilldelade budgeten finns ökningar främst för förskola, äldreomsorg och stöd till personer med funktionsnedsättning. Det är en relativt kraftig minskning av budgeten för ekonomiskt bistånd pga. den förbättrade konjunkturen. Med undantag av att antalet små barn fortsätter att öka så förutsätts befolkningen vara relativt konstant under det närmaste året. I budgeten finns även effektiviseringskrav för minskad sjukfrånvaro, införande av gemensam administration och e-tjänster samt minskad elförbrukning. Den totala nettobudgeten är i princip samma som den slutliga nettobudgeten 2010 med undantag av ekonomiskt bistånd.

Förvaltningen har i budgetarbetet utgått från att de olika verksamheterna i huvudsak ska få den budgettilldelning som kommunfullmäktige har gett via fördelningsnycklarna.

Under år 2010 omfördelades 8,0 miljoner kronor. Även under år 2011 bedömer förvaltningen att det behövs en omfördelning. Det innebär att 8,0 miljoner kronor omfördelas från förebyggande barn- och ungdomsverksamhet till omstrukturering av individ- och familjeomsorgens insatser för vuxna med 2,0 miljoner kronor och till barn och unga med 6,0 miljoner kronor.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 1:**1. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök**

Inom nämndens verksamheter pågår flera aktiviteter som bidrar till inriktningsmålet. Förvaltningen arbetar vidare med bland annat frågor kring utemiljön. Förvaltningen kommer att, tillsammans med medborgare, föreningar, polis och andra förvaltningar och bolag, fortsätta det kontinuerliga arbetet med att förbättra tryggheten i parkerna genom exempelvis slyröjning och förbättrad belysning för bättre sikt.

Andra viktiga prioriteringar under 2011 är att inom arbetet kring ekonomiskt bistånd ha särskilt fokus på unga vuxna och personer som har haft ekonomiskt bistånd länge. Nya utredningsrutiner ska ytterligare synliggöra barnens situation i utredningar och vid beslutsfattande.

Förvaltningen ska arbeta för att barn, unga och äldre ska ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Fritidens verksamheter ska bidra till att ge barn och unga hälsofrämjande och trygga uppväxtvillkor. Personer som utsätts för våld i nära relationer ska veta vart de ska vända sig för att få råd och stöd i stadsdelen, vilket innebär att samtliga verksamheter ska kunna vägleda i detta.

I miljöarbetet är ambitionen fortsatt hög vad gäller mål för miljöbilar, sortering av matavfall för biogasåtervinning och övriga indikatorer utifrån stadens miljöprogram. Olika aktiviteter pågår för att minska elförbrukningen i verksamheterna, exempelvis byts torkskåp och andra vitvaror i förskolorna.

En av de viktigaste prioriteringarna för att bidra till inriktningsmålet är också att genomföra upphandlingar och konkurrensutsättning i enlighet med nämndens aktivitetsplan.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**1.1 Företag ska välja etableringar i Stockholm framför andra städer i norra Europa**

Förvaltningen kommer att arbeta vidare med företagarfrågor och utveckling av lokala centrumområden. Förvaltningen medverkar i arbetet med Söderortsvisionen samt utvecklingen av Årstafältet och Söderstaden.

Stadsdelsnämnden ska också bidra till måluppfyllelsen genom att fortsätta genomföra upphandlingar i enlighet med nämndens aktivitetsplan för upphandling och konkurrens samt genom att förvaltningen ger stöd till medarbetare som är intresserade av personalövertagande av verksamhet på marknadsmässiga villkor.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel upphandlad verksamhet i konkurrens (alla nämnder)	33 %	35 %	År

NÄMNDMÅL:**Förvaltningen ska stödja personalövertagande av verksamhet på marknadsmässiga villkor**

Förvaltningen ska även fortsättningsvis sträva efter att skapa förutsättningar för verksamheterna att agera så självständigt som möjligt inom de givna ramarna. Detta kan ge kunskap och intresse för ett personalövertagande på marknadsmässiga villkor. Förvaltningens administration ska arbeta med att informera bland annat om var medarbetare och chefer kan vända sig för att få stöd i att starta eget företag och om vad det innebär att lägga anbud i en upphandling. Vidare ska förvaltningens administration också stötta genom att ta fram underlag för kostnader samt informera om att stöd också kan fås från Enheten för kvalitetsutveckling på stadsledningskontoret.

Förväntat resultat

Erforderligt stöd har givits vid eventuella personalövertaganden under året.

NÄMNDMÅL:**Utförarverksamheten ska konkurrensutsättas i enlighet med nämndens aktivitetsplan**

I aktivitetsplanen för upphandling och konkurrens, som bifogas verksamhetsplanen, redovisar förvaltningen alla verksamheter som kommer att konkurrensutsättas under de närmaste åren. Utgångspunkten är att utifrån kommunfullmäktiges konkurrenspolicy upphandla all verksamhet som inte är myndighetsutövande, av strategisk karaktär eller redan omfattas av ett kundvalssystem.

Förväntat resultat

Upphandlingar har genomförts i enlighet med aktivitetsplanen. Måluppfyllelse på indikator om andel upphandlad verksamhet i konkurrens.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**1.2 Invånare i Stockholm ska vara eller bli självförsörjande**

Det är en mängd faktorer som påverkar kostnaderna för ekonomiskt bistånd, till exempel antal hushåll, medelbidrag per person och månad, hushållsstorlek samt bidragstidens längd. Antal bidragshushåll påverkas i sin tur av hur konjunkturläge och arbets- och handläggningsrutiner ser ut. Arbetsmarknadsläget i Stockholm har återhämtat sig fortare än väntat och antalet bidragshushåll inom Enskede-Årsta-Vantör har minskat under hösten 2010.

Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja arbetslösa bidragstagare till egen försörjning. Genom Jobbtorg ska alla som idag har ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb och individuell bedömning samt en jobbplan. Trepartsmöten hålls med socialtjänst, arbetsförmedling och jobbtorg.

I arbetet med felaktiga utbetalningar har systemet med särskilt utsedda handläggare varit framgångsrikt. En viktig uppgift är nu att sprida de arbetssätt och kunskaper som tagits fram till samtliga handläggare som arbetar med ekonomiskt bistånd. Framtagna kontrollrutiner ska tillämpas vid alla utredningar och utbetalningar för att förebygga att felaktiga utbetalningar sker.

Stadsdelens budget- och skuldrådgivning har förstärkts och kommer att utvecklas utifrån det stadsgemensamma projektet som leds av Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha i förhållande till antal anställda (alla nämnder/bolag)	4 %	öka	Tertial
Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi (alla nämnder/bolag)	400 st	3 500 st	År
Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	6 %	5,0 %	Tertial
Andel barn som växer upp i familjer med ensamstående föräldrar som är beroende av ekonomiskt bistånd	3 %	2,7 %	Tertial
Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,5 %	2,5 %	Tertial
Andel ungdomar 18-24 år som är beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till samtliga 18-24 åringar i förhållande till befolkningen	2,1 %	2,1 %	Tertial
Andel vuxna personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,6 %	2,2 %	Tertial
Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,6 %	1,4 %	Tertial

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel nyanlända som är självförsörjande efter introduktion exkl. nyanlända som flyttat till annan kommun	60 %	52 %	Tertial

NÄMNDMÅL:**Andelen bidragstagare med ett långvarigt ekonomiskt bistånd ska minska**

Personer med arbetshinder får stöd i den egna organisationen i samarbete med landsting och försäkringskassa. Individuella och tidiga insatser minskar risken att bli långtidsberoende av försörjningsstöd. Inriktningen är bland annat att ta fram bättre anpassad arbetsträning och fler praktikplatser. Förvaltningen har också samarbete med en konsultläkare som, förutom att granska sjukintyg i de fall personen varit sjukskriven under lång tid, även stöttat förvaltningen i att ta initiativ till att sjukintygen blir bättre och mer informativa vad gäller rehabiliteringsbehov och möjlighet att delta i aktiviteter.

”Projekt försörjningsstöd”, som innebär en förstärkning med fyra handläggare, fortsätter sitt arbete med att gå igenom och uppdatera arbetsplanerna för de hushåll som haft försörjningsstöd under lång tid.

Förväntat resultat

Antal bidragshushåll förväntas minska med totalt ca 300.

NÄMNDMÅL:**Andelen nyanlända som är självförsörjande efter introduktionen ska öka**

Antalet flyktingar minskar. Staten kommer att ta över ansvaret för flyktingintroduktionen och den ekonomiska ersättningen till flyktingar från den 1 december 2010. Stadsdelen kommer att ha ett fortsatt ansvar för introduktionen för dem som har beviljats permanent uppehållstillstånd (PUT) innan 2010-10-31 i upp till 18 månader. De som fått PUT efter detta datum omfattas av etableringsreformen och får sin ersättning från staten.

Förväntat resultat

Andelen nyanlända som blivit självförsörjande har ökat med 3 procentenheter jämfört med 2010.

NÄMNDMÅL:**Andelen unga vuxna som får ekonomiskt bistånd ska minska**

Unga vuxna (18-24 år) är särskilt utsatta i en lågkonjunktur och de som aldrig blivit etablerade på arbetsmarknaden har det svårast. I stadsdelen är 3 % av alla 18-24 åringar bidragstagare. De som står till arbetsmarknadens förfogande ska remitteras till Jobbtorg som har en särskilt arbetsgrupp som arbetar med dessa ungdomar. Gruppen är prioriterad inom stadsdelsförvaltningen genom tätare samtal och trepartsmöten som ska leda till att de unga snabbare kommer ut i sysselsättning.

För att motverka utanförskap och passivitet samt bidra till en bra introduktion till arbetslivet kommer förvaltningen att fortsätta arbetet med ett utökat antal feriejobb för grundskole- och gymnasieungdomar kommande sommarlov.

Förväntat resultat

Andelen har minskat med 0,9 procentenheter jämfört med 2010.

NÄMNDMÅL:**Barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd ska särskilt uppmärksammas**

En viktig del i det förebyggande arbetet för barn och ungdom är de insatser som riktas till familjer som är i behov av försörjningsstöd. Målet är att familjerna ska bli självförsörjande och komma ifrån bidragsberoende. Arbetet ska fokuseras på en aktivare uppföljning av dessa hushåll och ett närmare samarbete med förvaltningens övriga familjestödsinsatser. Ytterligare ett mål är att genom nya utredningsrutiner mer synliggöra barnens situation i utredningar och vid beslutsfattande.

Förväntat resultat

Det ska finnas framtagna och prövade rutiner för samarbetet mellan enheterna för barn och ungdom, Mottagningsenheten och Försörjningsstödsenheten. Det ska finnas rutiner för uppföljning.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**1.3 Stockholms livsmiljö ska vara hållbar**

Förvaltningen kommer att fortsätta att arbeta efter miljöplanen. Miljöplanen bygger på Stockholms miljöprogram och har anpassats till förvaltningens verksamheter samt reviderats och kompletterats med ytterligare målområden för 2011.

Miljöplanen innehåller bland annat krav på miljöeffektiva resor. Stadsdelens medarbetare ska följa förvaltningens policy för effektiva resor och resor med kollektiva färdmedel. Målet är att 92 % av medarbetarna som regelbundet reser i

tjänsten använder miljövänliga transportsätt. Andelen miljöbilar kommer att vara 100 %. Antalet bilar som förvaltningen leasar har successivt minskat och består inför 2011 av 22 bilar. Samtliga kommer att köras på dubbfria vinterdäck och samtliga kommer att ha ISA (Intelligent hastighetsanpassning) installerat, med miljöfunktion som ger förutsättningar för säkrare och miljövänligare körning. Samtliga etanol- och gasbilar ska tankas med det förnyelsebara bränsle de är anpassade för, och andelen förnyelsebart bränsle i dessa bilar ska uppgå till minst 85 %.

Förvaltningen ska under 2011 titta på vilka bilar som kan ersättas med elbil, med avsikt att under 2012 påbörja nya avtal för en eller flera elbilar. Företrädesvis kan elbilar finnas i bilpoolen. Cykelpoolen ska finnas för medarbetare som kan genomföra resor med cykel då vädret tillåter.

Andelen ekologiska livsmedel som köps in till verksamheterna ska utgöra 16 %. Samtliga verksamheter ska sortera papper och förpackningar. Förvaltningen bedömer att minst 45 % av förvaltningens verksamheter som lagar och serverar mat kommer att sortera matavfallet för biologisk behandling under 2011. Idag sorterar majoriteten av förskolorna matavfallet och fler kommer att påbörja sortering under 2011.

Förvaltningens verksamheter ska vidta energisparande åtgärder i lokalerna. Årsmålet för den totala förbrukningen är 6 200 000 kWh, samt 60 kWh/kvm (antalet kvadratmeter utgör ytan i förvaltningens alla verksamhetslokaler, men inte egna lägenheter där brukare själva bekostar elen). Årsmålet är baserat på 2010 års förbrukning. Förvaltningen har under 2010 bytt ut ett stort antal armaturer, samt fortsätter arbetet med att byta ut vitvaror såsom torkskåp i de många förskolorna. Förvaltningen kommer också under året titta på alternativa uppvärmningssystem för förskolorna, till exempel bergvärme och värmepump, för att på sikt skapa förutsättningar för lägre elförbrukning.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel av stadens storkök eller storhushåll i stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	45 %	40 %	År
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut förpackningar och papper (alla nämnder/bolag)	100 %	100 %	År
Andel elbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon exkl. utrycknings- och specialfordon	0 %	tas fram 2011	År
Andel fordon som använder odubbade vinterdäck, exkl. utrycknings- och specialfordon (alla nämnder/bolag)	100 %	100 %	År

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens egna och leasade etanol- och fordonsgasfordon (alla nämnder/bolag)	85 %	85 %	År
Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta livsmedel (alla nämnder)	16 %	16 %	Tertial
Andel medarbetare som under arbetstid använder miljövänliga transportmedel när de reser i tjänsten	92 %	85 %	År
Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon exkl. utrycknings- och specialfordon (alla nämnder/bolag)	100 %	100 %	Månad
Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikutrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår (alla nämnder)	100 %	tas fram av nämnden	År
Elförbrukning (alla nämnder/bolag)	6 200 000 kWh	645 gWh	År
Elförbrukning per kvadratmeter	60 kwh/kvm	80 kWh	År

NÄMNDMÅL:

Förvaltningens verksamheter ska bidra till en hållbar utveckling och bedrivs utifrån nämndens miljöplan

En reviderad miljöplan, som är uppdaterad utifrån kommunfullmäktiges årsmål 2011 för indikatorerna, bifogas verksamhetsplanen för beslut av nämnden. Förvaltningens arbete enligt miljöplanen redovisas ovan vid kommunfullmäktiges mål om en hållbar livsmiljö.

Förväntat resultat

Måluppfyllelse på samtliga miljöindikatorer.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**1.6 Stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm**

Förvaltningen arbetar med att samordna olika intressenter för att möjliggöra ytterligare en konstgräsplan i Rågsved. Dessutom färdigställs skateparken i Högdalen vilket skapar nya alternativ för idrottsutövande.

Personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att ta del av olika aktiviteter och kulturutbud. Att ge stöd för att möjliggöra detta kommer att fortsätta vara en prioriterad uppgift för omsorgsverksamheterna under året. Förvaltningen samverkar med Fritid för Alla på Idrottsförvaltningen samt i den lokala söderortsgruppen i syfte att medverka till vidareutveckling och tillgänglighetsanpassning av idrotts- och fritidsverksamheter så att utbudet av aktiviteter på ett bättre sätt når ut till barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Verksamheten för personer med Asperger syndrom på Örby fritidsgård fortgår under året.

Förvaltningen bidrar också till kommunfullmäktiges mål genom att kultur med barnen och ungdomarna ska vara en naturlig del i förskolans och fritidens miljö och verksamheter, samt genom kompletterande beställningar av professionella kulturupplevelser.

Äldreomsorgen fortsätter att erbjuda möjligheter till kulturupplevelser inom de öppna dagverksamheterna. För att utveckla kulturen för brukarna deltar äldreomsorgen i stadens projekt Kultur för äldre.

För att stödja det kultur- och föreningsliv som finns i stadsdelsområdet avsätts medel till föreningsbidrag till föreningar vars aktiviteter kompletterar nämndens verksamheter.

NÄMNDMÅL:**Förskolan och fritiden ska erbjuda barn och ungdomar professionella konst- och kulturupplevelser samt ge dem möjligheter att uttrycka sig i eget skapande (Utveckling och Lärande)**

I den strategiska planen för barn- och ungdomskultur i Stockholm "Kultur i ögonhöjd" införs ett vidgat kulturbegrepp; kultur *för, med och av* barn och unga. Planen är under implementering i verksamheterna förskola och fritid. Förvaltningen kommer att samordna beställningar av olika kulturevenemang *för* barn och unga som ett komplement till de professionella kulturupplevelser som anordnas av enheterna. Som tidigare kommer förvaltningen i detta arbete att samarbeta med kulturförvaltningen, biblioteken och föreningarna. Kultur *med* barnen och ungdomarna ska vara en integrerad och naturlig del i förskolans och fritidens verksamheter. De vuxna ska med sina kunskaper, engagemang och visat intresse, stimulera och uppmuntra till skapande och kommunikation med hjälp av olika estetiska uttrycksformer. Miljön på

verksamheterna ska utformas så att barnen och ungdomarna också ges förutsättningar att använda sin fantasi, uttrycka sig och skapa på eget initiativ (av barn och unga).

Under 2011 kommer samarbetet mellan ungdomsgårdarna att fortsätta beträffande ungdomstidningen Southwest. Tidningen ska skrivas för och av ungdomar 12-18 år och innehållet kommer att bestå av aktuella ungdomsfrågor, kultur, sport, debattinlägg, frågespalt etc.

Förväntat resultat

Barn och ungdomar har erbjudits professionella konst- och kulturupplevelser under året samt haft möjligheter att uttrycka sig i eget skapande som en integrerad del av verksamheten. De professionella upplevelserna ska finnas dokumenterade på enheterna.

Nämndens indikatorer	Årsmål	Periodicitet
Andel förskoleavdelningar där barnen upplevt minst en professionell kulturupplevelse under året	100 %	År

---

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Den strategiska barn- och ungdomskulturplanen "Kultur i ögonhöjd" ska implementeras i förskolans och fritidens verksamheter.	2011-01-01	2011-12-31

NÄMNDMÅL:

Personer i bostad med särskild service och daglig verksamhet ska erbjudas kulturupplevelser och idrottsmöjligheter

En viktig del i det stöd som ges funktionsnedsatta i boenden och på de dagliga verksamheterna är att möjliggöra delaktighet i olika aktiviteter så som kulturupplevelser och idrottsmöjligheter. Det är de enskildes egna önskemål och intressen som ska styra vilka aktiviteter som genomförs, och stödet att delta i aktiviteter ska kunna ges i både grupp och individuellt. Förvaltningen kommer att aktivt ta del i den information och de aktiviteter som stadens Fritidsutvecklare och Fritid för Alla utarbetar. Verksamheterna ska informera brukare om möjligheten att delta i Livstilsprojektet som syftar till att motivera och stödja personer med funktionsnedsättning till en aktivare fritid.

Förväntat resultat

Personer inom omsorgen för funktionsnedsatta ska uppleva att de är nöjda med sin fritid. Måluppfyllelse på indikatorn om andel personer i bostad med särskild service och daglig verksamhet som har erbjudits fyra professionella kulturupplevelser och/eller idrottsmöjligheter under det gångna året.

Nämndens indikatorer	Årsmål	Periodicitet
Andel av de boende i bostad med särskild service och arbetstagare i daglig verksamhet som har erbjudits fyra professionella kulturopplevelser och/eller idrottsmöjligheter under året	100 %	År

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.7 Stockholmarna ska vara trygga och nöjda med städning samt renhållning

Stadsdelsområdet ska upplevas tryggt av boende, brukare, personal och andra som vistas i området. Det uppnås genom fortsatt regelbunden städning och underhåll av parker och grönområden samt utökad städning i de mest frekventerade parkerna liksom parkmark i centrumområden. Förvaltningen fortsätter att, tillsammans med medborgare, föreningar, polis och andra förvaltningar och bolag, förbättra tryggheten i parkerna genom exempelvis slyröjning och förbättrad belysning för bättre sikt. Förvaltningen strävar efter att förbättra tillgängligheten i parkerna, med särskild hänsyn till äldre och funktionsnedsatta, och arbetar utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv i planeringen av parkupprustningar och i underhåll och drift av parkområdena. Utifrån Program för Söderort fortsätter förvaltningen att samverka med föreningar, fastighetsägare och boende i Rågsved, med syfte att utveckla delaktigheten och förbättra tryggheten i området.

Personer som utsätts för våld i nära relationer ska veta vart de ska vända sig för att få råd och stöd i stadsdelen, vilket innebär att samtliga verksamheter ska kunna vägleda i detta.

Det interna säkerhetsarbetet fortgår. Förvaltningens verksamheter ska på ett systematiskt sätt arbeta förebyggande för att minimera risker samt konsekvenserna av krissituationer och incidenter. Arbetet ska ske utifrån stadens säkerhetsprogram och omfatta de tre "benen" förebyggande arbete, krishantering och kriskommunikation samt utvärdering och lärande. Syftet är att brukare och anställda i nämndens verksamheter ska vara trygga och säkra. Med förvaltningens säkerhetsarbete avses bland annat:

- krisberedskap och brandskydd (krisplaner, brandskyddsorganisation m.m.)
- informationssäkerhet (skydd av muntlig, skriftlig och digital information, IT-säkerhet m.m.)
- inbrottsskydd
- barnsäkerhetsarbete vid förskolor
- incidentrapportering (rapportering av skador och incidenter i RISK)
- årlig risk- och sårbarhetsanalys (RSA)
- internkontrollarbete på alla nivåer

Under 2011 ska informationen till verksamheterna om förvaltningens organisation

och planering för säkerhetsarbetet tydliggörs, bland annat på intranätet. Utbildningsplanen för 2011 omfattar interna utbildningar i stadens system för incidentrapportering, RISK. Vidare ska en checklista för förebyggande arbete och krishantering upprättas till enheterna som stöd för nödvändiga lokala rutiner och planer. Informationen om systematiskt brandskyddsarbete (SBA) ska förbättras i introduktionen av nyanställda. Slutligen planeras e-learningkurser kring SBA och hjärt- och lungräddning erbjudas till verksamheterna.

Ju mer kunskap verksamheterna har om RISK desto fler incidenter kommer att rapporteras, vilket innebär att årsmålet för indikatorn nedan kan komma att överskridas vid årets slut.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Stockholmarnas nöjdhet med skötsel park och grönområden	60 %	60 %	År
Antal identifierade sårbarheter som nämnden/bolagsstyrelsen avser att arbeta förebyggande med under året	10 st	tas fram 2011	År
Antal inträffade incidenter	100 st	tas fram 2011	År
KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	
Utveckla lokal områdessamverkan utifrån program för Söderort samt utarbeta uppföljningsbara aktiviteter och indikatorer som mäter trygghet och delaktighet.	2011-01-01	2011-04-30	
Alla verksamheter ska göra risk- och sårbarhetsanalyser	2011-01-01	2011-12-31	

NÄMNDMÅL:

Fritidens verksamheter ska bidra till att ge barn och unga hälsofrämjande och trygga uppväxtvillkor

Fritidens verksamheter ska vara drogfria mötesplatser där barn och ungdomar kan känna sig trygga och välkomna. Man ska i samverkan med föreningslivet uppmuntra till meningsfulla och hälsosamma aktiviteter genom att erbjuda ett brett utbud av idrott, friluftaktiviteter och dans. En trevlig miljö, meningsfulla aktiviteter och en förtroendefull nära kontakt med personalen ska bidra till att förebygga riskbeteenden. Ungdomarna ska också informeras om, och inspireras till, att delta i föreningslivets aktiviteter. Personalen ska samverka med föräldrar, fältassistenter, skolorna i närområdet, socialtjänsten och polisen för att olika kompetenser och resurser i frågor som berör barn och ungdomar ska tas tillvara.

Förväntat resultat

Flera ungdomar än tidigare ska ha deltagit i fysiska aktiviteter.

NÄMNDMÅL:**Fritidens verksamheter ska erbjuda barn och ungdomar lärande och utvecklande aktiviteter**

Inom fritidens verksamheter ska det vara grundläggande att framhålla barns och ungdomars positiva sidor. Personalen ska se och bekräfta besökarna för att stärka deras självkänsla. Verksamheterna ska erbjuda barn och ungdomar stimulerande och utvecklande aktiviteter och upplevelser samt erbjuda läxhjälp och en trevlig social samvaro. De ska få möjlighet att utveckla sina fritidsintressen och pröva nya, samt ges möjlighet att påverka innehåll, utveckling och i viss mån öppettider på verksamheterna. Särskilda aktiviteter kommer också att anordnas för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Under skolloven ska fritidsverksamheten anordna extra aktiviteter utöver de ordinarie. Då ska barn och ungdomar erbjudas ett blandat utbud av lek, idrott, kultur och utflykter. Förvaltningen kommer liksom tidigare år att anordna läger- och dagverksamheter.

Förväntat resultat

Utifrån personalens observationer och dokumentation ska flera barn och ungdomar provat på, för dem nya aktiviteter.

NÄMNDMÅL:**Personer som har upplevt våld i nära relationer ska erbjudas råd och stöd**

Antalet personer som haft kontakt med socialtjänsten på grund av att de blivit utsatta för våld av någon som de har en nära relation till har ökat under 2010. Finns barn inblandade ska de särskilt uppmärksammas och deras behov ska utredas. I många fall handlar det om en komplex problematik som innebär att flera av förvaltningens enheter har ett utredningsansvar och ansvar att erbjuda skydds- och stödinsatser. Kompetensutveckling och införande av rutiner mellan nuvarande kvinnofridsteam och övriga enheter pågår under året. För att ge bästa stöd är det nödvändigt att insatserna samordnas och att de olika enheterna samarbetar för att ta ett gemensamt helhetsansvar. Nuvarande organisation av arbetet med våld i nära relationer kommer att utredas under det första halvåret 2011.

Vid handläggningen inom omsorgen om funktionsnedsatta tillämpas handläggningssystemet DUR där frågor kring våldutsatthet ingår, vilket innebär att identifiering av våldutsatta personer samt barns bevitnande av våld ingår i handläggningsprocessen. Tillgänglighetsanpassat skyddat boende finns att tillgå vid behov samt omsorgspersonal med särskild kompetens att arbeta med våldutsatta personer med funktionsnedsättning.

Inom äldreomsorgen arbetar biståndshandläggarna med att vara uppmärksamma på äldre som kan vara utsatta för våld från personer i sin närhet. När dessa situationer uppstår stödjer biståndshandläggaren den enskilde

äldre genom rådgivning kring insatser som kan vara aktuella. Annat boende kan vid behov erbjudas inom till exempel servicehus men även möjlighet till skyddat boende finns.

Alla enheter inom förskola och fritid ska på sina arbetsplatsträffar ta upp rutiner att följa om man misstänker att barn lever i en familj där hot och våld förekommer inom familjen. När man är orolig eller misstänker att ett barn far illa ska man börja agera efter de rutiner som finns på enheterna som innefattar anmälningsskyldighet enligt socialtjänstlagen. Kvinnofridskortet med information om vad personalen ska göra om man uppmärksammar att en kvinna utsatts för våld ska delas ut till samtliga medarbetare.

Förväntat resultat

Personal inom alla avdelningar har erbjudits utbildning om våldsproblematik och var utsatta kan få stöd.

Rutiner mellan kvinnofridsteam och andra avdelningar ska tas fram och införas under året.

NÄMNDMÅL:

Stadsdelsområdet ska upplevas som rent och tryggt

Enskede-Årsta-Vantör ska vara ett rent och tryggt stadsdelsområde genom fortsatt regelbunden städning och underhåll av parker och grönområden. För 2011 fortsätter förvaltningen att genomföra utökad städning, gräsklippning och tömning av papperskorgar i de mest frekventerade parkerna Bandängen, Rågdalen, Grynkvarnsparken, Årstaliden, Vättersparken och Blåsutparken. Även parkmark i centrumområden har utökad städning. Under våren kommer föreningar och skolklasser att städa i stadsdelsområdet och ungdomar kommer att erbjudas sommarjobb i park- och naturområdena.

Förvaltningen kommer att, tillsammans med medborgare, föreningar, polis och andra förvaltningar och bolag, fortsätta det kontinuerliga arbetet med att förbättra tryggheten i parkerna genom exempelvis slyröjning och förbättrad belysning för bättre sikt.

Förvaltningen strävar efter att förbättra tillgängligheten i parkerna, med särskild hänsyn till äldre och funktionsnedsatta, och arbetar utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv i planeringen av parkupprustningar och i underhåll och drift av parkområdena. Förvaltningen för en kontinuerlig dialog med medborgare kring städning, underhåll av parkerna och inför parkupprustningar. Inför parkupprustningar, som planeras utifrån parkplanerna, hålls samråd med boende och brukare. Investeringar och upprustningar för 2011 sker i enlighet med föreslagen budget. Information om aktuella parkupprustningar och förvaltningens ansvarsområden avseende stadsmiljö ska finnas lättillgänglig och uppdaterad på stadens webbplats.

Utifrån Program för Söderort fortsätter förvaltningen att samverka med föreningar, fastighetsägare och boende i Rågsved, med syfte att utveckla delaktigheten och förbättra tryggheten i området.

Inom äldreomsorgen erbjuds uppsökande hembesök eller informationstillfällen för alla äldre över 75 år som inte har insatser från äldreomsorgen. Vid vissa av de informationstillfällen som genomförs kommer även information lämnas om stadens arbete med äldrefrid, hur de äldre själva kan förebygga brott och om polisens arbete i området. Från 2011 kommer även polisen delta vid vissa tillfällen. Detta för att minska de äldres oro och utsatthet.

Förvaltningens interna säkerhetsarbete för trygga brukare och medarbetare redovisas vid kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet ovan.

Förväntat resultat

Måluppfyllelse på indikatorn som rör nöjdheten med stadsdelens skötsel av parker och grönområden.

Förbättrat resultat i stadens brukarundersökning kring utemiljön.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Enheterna ska kontinuerligt diskutera krishantering och säkerhetsförebyggande frågor på APT, för att samtliga medarbetare ska ha god kunskap om vad som gäller i den egna verksamheten.	2011-01-01	2011-12-31

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:**2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras**

Förvaltningen utgår i sitt kvalitetsarbete från stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS). Verksamheterna planerar och följer upp sitt arbete inom ILS. Som ett led i kvalitetsarbetet och för att öka medarbetarnas delaktighet och engagemang samt förbättra resultaten i olika processer fortsätter Lean-arbetet. För att ytterligare sätta fokus på brukarna och på resultat i verksamheterna kommer förvaltningen att under 2011 påbörja ett utvecklingsarbete kring resultatbaserad styrning. Förvaltningsledningen har en fortlöpande dialog med verksamheterna om utvecklingsarbetet. I början av året kommer alla enheter att ha en dialog med respektive avdelningsledning om planering, uppföljning och utvecklingsarbetet vid enheten.

Stadsdelsnämndens aktivitetsplan för upphandling och konkurrensutsättning är grunden för förvaltningens arbete för att bidra till ökad valfrihet och mångfald för stockholmarna. Brukarna inom de myndighetsutövande verksamheterna ska informeras om möjligheterna att välja utförare i samband med utredning och beslut om bistånd/insats.

Under 2011 fortsätter arbetet inom äldreomsorgen med att förbättra arbetet med dokumentation och uppföljningar. Utbildningsinsatser och utveckling av det förebyggande arbetet fortgår, med ett salutogent förhållningssätt (fokus på det friska). Satsningen på utbildning i demens och kost fortgår.

Det systematiska kvalitetsutvecklande arbetet inom funktionsnedsättning intensifieras. Förvaltningen ska bland annat arbeta fram system för att bättra sammanställa fel och brister i verksamheten. Vidare ska rutiner kring den sociala dokumentationen på utförarenheterna förbättras. Andra delar i det kvalitetsutvecklande arbetet är verksamhetsuppföljningar och egenkontroller som exempelvis kollegial granskning på beställarenheten.

Barn, ungdomar och vuxna som är aktuella inom socialtjänsten ska i ökad utsträckning erbjudas förebyggande insatser och vård i öppna former jämfört med institutionsvård. Stöd och behandling ska främst ges på hemmaplan. Individ- och familjeomsorgen ska också öka användandet av strukturerade utredningsmetoder. Förvaltningen fortsätter arbetet med att vidareutveckla det förebyggande arbetet riktat till ungdomar genom samverkan socialtjänst, fritid, skola och polis. En viktig del i det förebyggande arbetet för barn och ungdom är de insatser som riktas till familjer som är i behov av försörjningsstöd.

Tillgängligheten till nämndens verksamheter ska vara god. Strategin för det fortsatta tillgänglighetsarbetet omfattar såväl fysisk tillgänglighet i verksamheterna som en stor öppenhet för att ta emot och ge återkoppling på synpunkter och klagomål.

I övrigt utgörs nämndens viktigaste prioriteringar för att bidra till inriktningsmålet av det arbete som beskrivs nedan för en hög kvalitet i verksamheterna och nöjda brukare och anhöriga. För att bidra till målet att staden ska vara en attraktiv arbetsgivare ska förvaltningen under år 2011 fokusera på bland annat medarbetar- och ledarskapet, implementering av förvaltningens personalpolicy samt på att sänka sjukfrånvaron ytterligare genom inriktning på korttidsfrånvaron.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.1 Stockholmarna ska erbjudas valfrihet och ökad mångfald

Förvaltningen ska öka antalet alternativ för brukarna genom att följa stadsdelsnämndens aktivitetsplan för upphandling och konkurrensutsättning. Förvaltningen ska fortsätta utveckla beställarrollen när det gäller att följa upp ingångna avtal.

Myndighetsutövande verksamheter ska informera brukarna om möjligheterna att välja utförare i samband med utredning och beslut om bistånd/insats. Det är viktigt att informationen är lättbegriplig. Informationen ska om möjligt ges på olika sätt, både muntligt och skriftligt.

NÄMNDMÅL:

Brukare ska informeras om möjligheten att välja utförare

Individ- och familjeomsorgens myndighetsutövande enheter ska i den mån det går informera sina klienter om möjligheten att välja utförare. Vid val av insats ska dock andra huvudmäns ansvar beaktas och stadsdelens egna öppenvårdsverksamheter i första hand användas. Vid upphandling av externa vårdgivare finns en medveten inriktning att ramavtalen ska innehålla ett brett och differentierat utbud av olika behandlings- och omvårdnadsalternativ för att kunna tillgodose klienters individuella vårdbehov. Om flera behandlingsalternativ bedöms kunna tillgodose klientens vårdbehov ska alltid det som medför lägst kostnad väljas. Brukare ska vara delaktiga i sin vårdplanering.

Förvaltningen ska främja valfriheten genom att medarbetare inom avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning informera brukare om valfrihetssystemet samt tillhandahålla tydlig och ändamålsenlig information om avdelningens verksamheter.

Brukare inom äldreomsorgen ska informeras om möjligheterna att välja utförare i samband med utredning och beslut om bistånd. Möjlighet till information och jämförelse av olika verksamheter finns via stadens webbtjänst ”Jämför service”.

Förväntat resultat

Information om valfrihet har nått ut. Brukare gör ett aktivt val av utförare.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Enheter inom omsorg för funktionsnedsatta ska upprätta lättläst informationsbroschyr.	2011-01-01	2011-12-31

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.2 Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas

Arbetet med att ge förskolan tydliga mål och en mer pedagogisk inriktning fortsätter. Stadsdelens förskolor ska arbeta med inriktning mot en hållbar och flexibel förskola som kan möta förändringarna i omvärlden. Det handlar om att skapa en förskola som har en inre och yttre miljö som stimulerar barns lek och lärande. Ett medvetet bruk av leken för att främja varje barns utveckling och lärande ska prägla verksamheten. En fortsatt hög kvalitet inom förskolan kräver ett ständigt utvecklingsarbete. Implementering av den reviderade läroplanen för förskolan och den nya skollagen pågår, liksom förvaltningsövergripande fortbildning kring barn i behov av särskilt stöd. Inom varje enhet planerar man i övrigt kompetensutvecklingen utifrån sina framtagna utvecklingsområden.

Samarbetet med universitet och högskolor genom den verksamhetsförlagda förskolläraryrket kommer att fortsätta under 2011. Ca 40 studenter kommer att genomföra sin verksamhetsförlagda utbildning (Vfu) under våren. I det statliga förskolläraryrket deltar under läsåret 2010/2011 totalt 20 personer i olika utbildningar på universitet. I stadens rekryteringsutbildning för eventuellt blivande förskolechefer deltar under läsåret 3 förskollärare. Förskolläraryrket pågår med vikarieersättning för totalt 11 barnskötare. Enheterna fortsätter också att erbjuda utbildning till barnskötare för personal utan pedagogisk grundutbildning och fördjupningsutbildning för redan utbildade barnskötare genom Farsta gymnasium.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel barngrupper (1-3 år) med fler än 14 barn	8 %	minska	Tertial
Andel barngrupper (4-5 år) med fler än 18 barn	15 %	minska	Tertial
Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	tas fram av nämnden	År
Andel förskollärare av antal anställda	38 %	öka	År
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende trygghet och säker miljö	80 %	80%	År
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande	80 %	80%	År

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal barn som inte barnomsorgsgarantin uppfyllts för under året	0 st	0 st	Månad
Antal förskolebarn per anställd	4,9 st	tas fram 2011	År
NöjdFöräldraIndex	71	öka	År
Resultatet av enheternas självvärdering avseende utveckling och lärande inom förskola	3,3	öka	År

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Samverkan med fristående förskolor och skolor ska utvecklas	2011-01-01	2011-12-31
Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2011-01-01	2014-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna genomföra en kartläggning av placerade barns skolsituation	2011-01-01	2011-12-31

NÄMNDMÅL:

1. Förskolans och fritidens verksamheter ska arbeta med att stärka barnens och ungdomarnas empatiska och sociala förmåga - arbetet ska bidra till jämställdhet, respekt och likabehandling samt motverka rasism och främlingsfientlighet (Normer och värden)

Klimatet i förskolan och i fritidens verksamheter ska präglas av trygghet och tillit mellan personal och barn och ungdomar samt mellan barnen och ungdomarna själva. Personalen ska stimulera barnens och ungdomarnas samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra. Olikheter ska ses som en tillgång och personalen ska stödja barnen och ungdomarna i att utveckla förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av kön och social eller etnisk bakgrund. Pojkar och flickor ska ha samma möjligheter att utveckla sina förmågor och intressen. Inga barn och ungdomar ska utsättas för kränkande behandling.

Förskolornas likabehandlingsplaner ska utgöra levande dokument som alla medarbetare och föräldrar är väl insatta i. Barn som behöver mer hjälp, stöd och stimulans i sin utveckling ska ges det stöd som behövs för en positiv

utveckling. Förskolan ska ha ett inkluderande syn- och förhållningssätt och den pedagogiska verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan.

Förväntat resultat

Förskolorna ska ha arbetat utifrån sina likabehandlingsplaner. Det ska framgå av resultaten från förskoleundersökningen att föräldrarna i hög grad anser att förskolan arbetat medvetet med att utveckla barnens sociala förmåga. Förskolan ska nå måluppfyllelse på indikatorn om föräldrars nöjdhet avseende trygg och säker miljö i förskoleundersökningen. Resultaten från ungdomsenkäten på fritidsgårdarna ska visa att ungdomarna inte känt sig kränkta och att de känner trygghet i ungdomsgruppen. Mångkulturella aktiviteter ska ha genomförts på fritidsgårdarna.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
All personal inom fritiden ska få kompetensutveckling inom områden som förebygger diskriminering och främjar likabehandling.	2011-01-01	2011-12-31
Förskolornas likabehandlingsplaner ska utvärderas och uppdateras i samband med kvalitetsredovisningen.	2011-01-01	2011-12-31

NÄMNDMÅL:

2. Förskolan ska arbeta med barnens matematiska och naturvetenskapliga förmågor (Utveckling och Lärande)

I förskolan ska barnen ges möjlighet att utveckla sin förståelse för form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, ordning och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring. De ska få använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av problemställningar. Barnen ska också kunna utveckla intresse för naturens olika kretslopp och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra. Med hjälp av olika tekniker, material och redskap ska de stimuleras att bygga, skapa och konstruera samt utforska hur enkel teknik fungerar.

Förväntat resultat

Goda resultat kring relaterade frågor i stadens förskoleundersökning. Pedagogerna ska i sin självvärdering utifrån kriterierna som rör nämndmålet, kunna konstatera att det skett en utveckling på avdelningen/förskolan.

NÄMNDMÅL:

3. Förskolan ska arbeta med barnens språkliga och kommunikativa förmågor (Utveckling och Lärande)

Arbetet med barns olika språkliga och kommunikativa uttrycksformer ska vara en hörnsten i förskolornas verksamhet och lägga grunden till barnens läs- och skrivutveckling. Barnen ska erbjudas en kreativ miljö som också innefattar

kommunikation med hjälp av de estetiska uttrycksformerna som bildskapande, musik, sång, drama, film, dans och rörelse. Tillsammans med föräldrarna ska förskolan lägga grunden till flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska. Det innebär att aktivt stödja modersmålet och att utveckla svenska språket inom ramen för förskolans ordinarie verksamhet. Den förvaltningsövergripande informationen med råd till familjer med annat modersmål finns översatt till ett flertal språk och ska användas på förskolorna.

Förvaltningen har sedan tidigare också tagit fram ett gemensamt språkprogram för förskolorna i Enskede-Årsta-Vantör, som utgör ett stöd i verksamheternas arbete. I programmet finns mål och förslag till strategier för arbetet med barns språk- och kunskapsutveckling. Inom stadsdelen finns ett flertal spåknätverk med pedagoger som har en funktion av spjutspetsar i språkutvecklingsarbetet. Det är grupper för erfarenhetsutbyte och metodutveckling där medlemmarna i sin tur ska involvera och delge information till övriga kollegor i sina förskolor.

Förväntat resultat

Goda resultat kring relaterade frågor i stadens förskoleundersökning. Pedagogerna ska i sin självvärdering utifrån kriterierna som rör nämndmålet, kunna konstatera att det skett en utveckling på avdelningen/förskolan.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Inom varje förskoleområde ska en årlig kartläggning göras av vilka modersmål som talas av barn och personal.	2011-01-01	2011-12-31
Stadsdelens språkprogram ska synliggöras och användas i förskolorna.	2011-01-01	2011-12-31

NÄMNDMÅL:

4. Förskolan ska arbeta hälsofrämjande med inriktning mot rörelse och kost (Utveckling och Lärande)

Förskolan ska lägga grunden till det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa. Barnen ska erbjudas miljöer ute- och inomhus som lockar till rörelselek. Deras rörelseglädje ska stimuleras genom roliga och meningsfulla aktiviteter som utvecklar motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning. Utevistelse ska utgöra en viktig del av verksamheten.

Barnen ska erbjudas en god, varierad och näringsriktig mat som ska serveras i en trevlig miljö där personalen förmedlar en positiv attityd till mat och måltider. För att säkerställa en jämn kvalitet på barnens måltider har en dietist antämlts på halvtid inom förskoleavdelningen. Dietisten kommer att ha en övergripande funktion inom avdelningen genom att i samråd med förskolecheferna och ledningen arbeta fram riktlinjer runt mat och måltider i förskolan. Ett annat syfte är att hon ska fungera stödande och rådgivande till

verksamheterna, anordna viss fortbildning och hålla i nätverk runt mat och måltider.

Förväntat resultat

Övergripande gemensamma riktlinjer för mat och måltider ska finnas framtagna i stadsdelen.

Gemensamma allergirutiner ska vara implementerade på förskolorna. Större andel föräldrar än tidigare ska instämma i förskoleundersökningens påståenden som är relaterade till nämndmålet.

NÄMNDMÅL:

5. Förskolan ska låta alla barn delta i planering och utvärdering utifrån sina förutsättningar (Barns inflytande)

I förskolan ska man lägga grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Där ska man ta tillvara varje barns förmåga och vilja till att ta ett allt större ansvar för sig själv och för samvaron i gruppen. Barnen ska få stöd i förmågan att uttrycka sina åsikter och tankar. De behov och intressen som barnen på olika sätt ger uttryck för bör ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av den pedagogiska verksamheten.

Förväntat resultat

Goda resultat kring relaterade frågor i stadens förskoleundersökning. Barnen ska i barnintervjuerna ha givit uttryck för att de känt sig delaktiga. Det ska i förskolans egen utvärdering ha framkommit att barnens behov, intressen och initiativ tagits tillvara på ett systematiskt sätt av personalen, när verksamhetens innehåll planerats och utvärderats.

NÄMNDMÅL:

6. Förskolan ska kontinuerligt dokumentera barnens utveckling och lärande samt kommunicera mål och arbetssätt med föräldrarna (Förskola och hem)

Den pedagogiska dokumentationen ska skapa förutsättningar för god kommunikation och delaktighet för barn och föräldrar. Dokumentationen ska också vara till stöd som ett utvärderingsverktyg för verksamhetens pedagogiska processer och utveckling. I förskolorna ska man också utifrån den reviderade läroplanen kommunicera förskolans strävansmål och arbetssätt med föräldrarna.

Förväntat resultat

Förskolan ska nå måluppfyllelse på indikatorn om föräldrars nöjdhet avseende utveckling och lärande i förskoleundersökningen.

NÄMNDMÅL:**7. Förskolan ska i samarbete med föräldrarna och närliggande skolor arbeta för att barnen får en smidig övergång till skolan (Samverkan)**

En bra och strukturerad kontakt mellan förskolan och grundskolan i samverkan med föräldrarna, ska bidra till en smidig och rolig övergång för barnen.

Verksamheterna ska i samarbetet med grundskolorna använda stadsdelsområdets gemensamma handlingsplan som grund. Vid övergången ska särskild uppmärksamhet ägnas åt de barn som behöver särskilt stöd.

Förväntat resultat

Barnen ska i barnintervjuerna ha upplevts som trygga och förberedda inför skolstarten. Personalens utvärdering om hur övergången fungerat ska visa att man anser sig ha följt stadsdelens handlingsplan och att samarbetet med mottagande skolor fungerat väl.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Den reviderade läroplanen för förskolan ska implementeras.	2011-01-01	2011-12-31

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**2.3 Stockholmarna ska uppleva att de får god service och omsorg**

En hög kvalitet ska utmärka omsorgsverksamheterna och brukarna ska uppleva att de får en god service och omsorg. Förvaltningen kommer under år 2011 att arbeta vidare enligt den tidigare inriktningen för kvalitetsarbetet.

Inom äldreomsorgen fortsätter arbetet med att förbättra arbetet med dokumentation och uppföljningar. Utbildningsinsatser och utveckling av det förebyggande arbetet fortgår, med ett salutogent förhållningssätt (fokus på det friska). Satsningen på utbildning i demens och kost fortsätter under 2011.

Förvaltningen arbetar för att en hög kvalitet ska utmärka verksamheterna inom avdelningen för stöd till personer med funktionsnedsättning. Avdelningen arbetar efter ett lednings- och kvalitetssystem enligt SOSFS 2006:11 som beskriver direktiv och arbetsordning för hur kvaliteten i verksamheterna systematiskt ska utvecklas och säkras. På varje enhet finns minst ett kvalitetsombud som tillsammans med enhetschefen arbetar med kvalitetsutveckling på enhetsnivå och företräder verksamheten på de lokala kvalitetsråden. Kvalitetsråden, som hålls på både enhets- och avdelningsnivå planerar, genomför samt följer upp och utvecklar viktiga processer i syfte att säkra verksamhetens kvalitet. Uppföljningar genomförs löpande under året, både av förvaltningens egna verksamheter och på de som drivs på entreprenad för att säkerställa att verksamheten håller en god kvalitet.

Det systematiska kvalitetsutvecklande arbetet ska intensifieras under året, och förvaltningen ska bl.a. arbeta fram system för att sammanställa fel och brister i verksamheten i syfte att använda gemensamma erfarenheter i det kvalitetsförbättrande arbetet. Vidare ska rutiner kring den sociala dokumentationen på utförarenheterna förbättras. Andra delar i det kvalitetsutvecklande arbetet är verksamhetsuppföljningar och egenkontroller som t.ex. kollegial granskning på beställarenheten.

Förvaltningen kommer att fortsätta utvecklingen av nya bostäder för personer med funktionsnedsättning. Under 2011 kommer byggandet av gruppboenden i kvarteret Säven, Sköntorpshöjden, stå klart. Förvaltningen kommer även att under året undersöka möjligheten för brukare att leva som samboende i bostäder med särskild service för att främja jämlikhet i levnadsvillkor.

Inom individ- och familjeomsorgen ska barn, ungdomar och vuxna i ökad utsträckning erbjudas förebyggande insatser och vård i öppna former jämfört med institutionsvård. Stöd och behandling ska främst ges på hemmaplan. I möjligaste mån ska placeringar utanför hemmet undvikas. Individ- och familjeomsorgen ska också öka användandet av strukturerade utredningsmetoder.

Fältassistenter arbetar uppsökande och förebyggande och ska prioritera tidiga insatser och skapa goda relationer till ungdomar. Samverkan sker med föräldrar, fritidsgårdar, skola, polis, socialtjänst och föreningar.

Nämndens viktigaste prioriteringar i övrigt beskrivs vid respektive nämndmål nedan.

Enligt anvisningar från stadsledningskontoret ska nämnden fastställa årsmål för ett antal nya indikatorer för individ- och familjeomsorgen först i samband med tertiärrapport 1 2011. Ett centralt arbete pågår med definitioner och mätmetoder.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel ASI (Addiction Severity Index) utredningar		tas fram av nämnden	År
Andel barn och unga i biståndsbedömd öppenvård (IoF)	85 %	tas fram av nämnden	Tertiär
Andel barn och ungdomar i förhållande till alla barn och ungdomar i stadsdelsområdet som har haft insatser inom IoF		tas fram 2011	Tertiär
Andel barn och ungdomar som lever i familjer som är aktuella inom socialpsykiatri		tas fram av nämnden	År
Andel barn och ungdomar som lever i familjer som är aktuella inom vuxna missbruk		tas fram av nämnden	År

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (loF)		tas fram 2011	År
Andel genomförandeplaner för biståndsbedömda insatser inom loF, socialpsykiatri	100 %	tas fram av nämnden	Tertial
Andel klienter inom socialpsykiatrin som erhållit två uppföljning enligt DUR under året		tas fram av nämnden	År
Andel personer i förhållande till hela befolkningen som har haft insatser inom loF, socialpsykiatri		tas fram av nämnden	Tertial
Andel personer i förhållande till hela befolkningen som har haft insatser inom loF, vuxen missbruk		tas fram av nämnden	Tertial
Andel personer i förhållande till totala befolkningen som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen under året (loF)		tas fram 2011	År
Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som upplever att de fått en förbättrad livssituation enligt DUR uppföljningen (dokumentation, utvärdering och resultat) (loF)		tas fram 2011	Tertial
Andel vuxna i biståndsbedömd öppenvård (loF)	75 %	tas fram av nämnden	Tertial
Andel vuxna som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats inom loF vuxen/missbruk		tas fram av nämnden	År
Andel vuxna som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats inom loF, socialpsykiatri		tas fram av nämnden	År
Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (loF)		tas fram 2011	År
Nöjda brukare - personer med insatser inom socialpsykiatrin som i brukarundersökning angett att de är nöjda med sina insatser/ biståndsbedömare och med handläggningen av deras ärende (loF)		tas fram 2011	År

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Öppenvård i förhållande till institutionsvård (IoF)		tas fram 2011	Tertial
Antal nyttillkomna omsorgslägenheter för vuxna inom staden (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6 st	100 st	År
Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	89 %	86 %	År
Brukarnas nöjdhet med bemötande från biståndshandläggare inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning	85 %	tas fram av nämnden	År
Nöjda brukare - daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	97 %	90 %	År
Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	93 %	91 %	År
Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	85 %	87 %	År
Andel anhöriga som är nöjda med hur anhörigstödet fungerar	73 %	73 %	År
Andel omsorgspersonal med grundutbildning (äldreomsorg)	89 %	89 %	År
Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet	83 %	83 %	År
Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	83 %	83 %	År
Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende	80 %	83 %	År
Brukarnas nöjdhet med bemötande från biståndshandläggare inom äldreomsorgen	80 %	tas fram av nämnden	År
Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende	80 %	82 %	År
Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende	86 %	89 %	År

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Upplevelsen av maten och måltidssituationen i vård- och omsorgsboenden	77 %	75 %	År
Upplevelsen av maten och måltidssituationen inom hemtjänsten i ordinärt boende (äldreomsorg)	70 %	75 %	År
KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	
Senast vid utgången av 2011 ska alla stadsdelsnämnder göra utredningar enligt DUR/FH.	2010-01-01	2011-12-31	
Utbyggnad och utveckling av variation i utbudet av boenden enligt LSS ska fortgå och intensifieras	2008-01-01	2011-12-31	
Genomföra kompetensutvecklingsinsatser, särskilt inom demensområdet	2011-01-01	2011-12-31	
Stadens nya värdegrund för äldreomsorg ska inarbetas i verksamheten	2011-01-01	2011-12-31	
Utveckla kunskaper i svenska hos vård- och omsorgspersonal med svenska som andraspråk	2011-01-01	2011-12-31	
Vård- och omsorgspersonal erbjuds grundutbildning	2011-01-01	2011-12-31	

NÄMNDMÅL:

1. Tillgängligheten till nämndens verksamheter ska vara god

Enligt beslut i budget 2010 ska alla nämnder och styrelser ha en strategi för det fortsatta tillgänglighetsarbetet och se till att det blir en del i den ordinarie verksamhetsplaneringen. Förvaltningen föreslår därför att det tidigare nämndmålet om att det ska vara lätt att komma i kontakt med omsorgs-verksamheterna och att bemötandet ska vara bra omformuleras enligt ovanstående. Frågor om bemötande ingår i de nämndmål som rör kvalitet i verksamheter, bland annat kring värdegrundsarbetet inom äldreomsorgen och omsorgen om funktionsnedsatta. Det nya nämndmålet är synliggjort i alla enheters verksamhetsplaner och enheterna tar fram egna åtaganden för att bidra till nämndmålet. Nämndens strategi för tillgänglighetsarbetet föreslås vara fortsatt arbete utifrån vad som beskrivs nedan. Förvaltningen följer också det centrala arbetet med nytt handikappolitiskt program för staden.

Det ska vara lätt att komma i kontakt med förvaltningen och dess verksamheter och bemötande ska vara bra. En stor öppenhet för att ta emot synpunkter, klagomål, beröm inklusive synpunkter som kommer in vid exempelvis brukarmöten och brukarrevisioner ska finnas och ska även ses som en

möjlighet till utveckling av verksamheten. Återkoppling om hur synpunkterna hanteras är viktig. Förvaltningens rutin för klagomål och synpunkter används som uppföljning.

Förvaltningens service på Slakthusplan är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Den fysiska miljön är anpassad för personer i rullstol och permobil. Vidare är tre lokaler, bland annat den där nämnden sammanträder, utrustade med hörselslinga. Tjänstemän anlitar döv- och språktolkar vid behov.

De som kontakter myndighets- och omsorgsverksamheter till personer med funktionsnedsättning ska uppleva att de bemöts med respekt. Verksamheterna ska vara lätta att komma i kontakt med, och ändamålsenlig information ska ges på lättläst svenska. Beställarenheten ska under året anpassa skyltningen på enhetens lokaler på Slakthusplan till personer utvecklingsstörning.

Handikapprådet ska vara delaktigt vid planering och beredning av ärenden samt vid uppföljningar av verksamheter.

De lokaler som används inom äldreomsorgen är anpassade för personer med olika funktionsnedsättningar. Tillgänglighetsaspekter beaktas alltid vid om- och nybyggnation. En syn/hörselinstruktör finns som ger stöd och råd till personer med syn/hörselnedsättning. Behovet av anpassade hjälpmedel beaktas då det uppstår. Informationsbroschyrer på olika språk finns och lättläst information publiceras via stadsdelens/stadens webbsida. För att ytterligare kunna tillgodose behovet av information används tolk när så bedöms nödvändigt. I vissa fall kan behovet även tillgodoses genom anhörganställning för utförandet av beviljat bistånd.

Förskolebyggnaderna har över lag god tillgänglighet för funktionshindrade personer med rörelsehinder. De flesta är enplansbyggnader med ramper och i de fall byggnaden har flera våningar finns hiss. På alla förskolor finns handikaptoaletter. För uppkomna behov hos barn eller förälder görs punktinsatser såsom kontrastmålning och ändring av höjd på handfat.

Uppdaterad information om förskolorna finns på jämför service och samtliga har egna hemsidor. Informationsbroschyr till föräldrar om flerspråkighet finns översatt till ett flertal språk. I kontakten med föräldrar används alltid tolk vid behov.

Alla fritidsgårdar och parklekar utom en är tillgängliga för funktionshindrade. I den fritidsgård som har en liten trappa finns dock en hiss som kan användas vid behov. Handikaptoaletter finns. I personalgruppen finns personer med språkkunskaper från en mängd olika länder. Till enstaka föräldramöten beställer man tolk.

Inom individ- och familjeomsorgen har Mottagningsenheten för försörjningsstöd förstärkt bemanningen i tidsbokningen för nybesök för att förbättra tillgängligheten. Enheten har vidare infört en rutin där handläggarens direktnummer skrivs in på kallelsen för nybesök. Detta för att underlätta för sökanden att komma i kontakt med sin handläggare. Mottagningsenheten har

idag en svarsgrupp vilket innebär att handläggarna i tidsbokningen är inloggade på ett gemensamt telefonnummer. Den handläggare som är ledig tar emot inkommande samtal. Förvaltningen ser över telefonisystemet och möjligheten att hitta en annan teknisk lösning som ökar tillgängligheten.

Förväntat resultat

Korta väntetider i telefonkö. God tillgänglighet i den fysiska miljön inom nämndens verksamheter. Samtliga nämndens verksamheter beaktar det Handikappolitiska programmet i sin verksamhetsutövning i syfte att bidra till full delaktighet och jämlikhet i samhället.

NÄMNDMÅL:

2. Den enskildes beviljade insatser ska säkerställas gällande genomförande, kvalitet och rättsäkerhet

Genom det systematiska kvalitetsutvecklingsarbetet inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning kommer genomförande, kvalitet och rättsäkerhet säkerställas. Förvaltningen kommer att genomföra verksamhetsuppföljningar och egenkontroller i syfte att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

Inom beställarenheten för funktionsnedsatta kommer arbete med att säkerställa en rättssäker handläggning fortgå genom juridisk utbildning, metodutveckling, kompetensutveckling etc. samt genom kollegial granskning av 10 procent av alla ärenden. Handläggningen ska följa lagstiftning, rättspraxis och stadens riktlinjer samt vara tillgänglig och ske på ett respektfullt sätt.

Omsorgsverksamheterna inom omsorgen för funktionsnedsatta kommer även fortsättningsvis arbeta med att säkerställa god kvalitet i verksamheten genom kvalitetsrådets arbete med lokala rutiner beträffande uppföljning av genomförandeplaner, dokumentation etc. Personal som arbetar i verksamheterna ska ha den kompetens som krävs för att kunna ge brukare adekvat stöd och service samt utföra administrativa sysslor som dokumentation etc. Kompetensutveckling kommer att genomförs bl.a. i form av utbildningar som Carpe-projektet erbjuder. Krav är att varje medarbetare genomgår minst två kompetenshöjande aktiviteter under året. Regelbundna uppföljningar av förvaltningens egna verksamheter och entreprenadverksamheter kommer genomföras under året för att säkerställa kvalitet och rättsäkerhet.

Äldreomsorgens beställarenhet utökas med två biståndshandläggare bland annat för att ge möjlighet till att förbättra arbetet med uppföljningar samt då det nya handläggarstödet som införts i staden kräver mera resurser. För alla brukare ska beställarenheten göra en systematisk uppföljning av biståndsbeslutet minst en gång per år och då även följa upp brukarens upplevelse av utförandet. Uppföljningen av insatserna för nya brukare av hemtjänst i höga nivåer ska ske inom tre månader för att säkerställa att insatserna ligger i rätt nivå och att brukaren är nöjd med hur insatserna utförs. Två biståndshandläggare fortsätter

att enbart arbeta med uppföljningar av hemtjänst i höga nivåer samt att fastställa nivåerna inom vård- och omsorgsboende.

För att säkerställa en rättssäker handläggning i utredningar, bedömningar och beslut fortsätter enheten sitt utvecklingsarbete genom metodmöten och planeringsdagar. På boråd föredras alla aktuella ärenden som gäller särskilda boendeformer och andra ärenden där samråd behövs. Detta är ett led i arbetet att säkerställa att alla biståndshandläggare arbetar på likartat sätt. Staden har infört ett kartläggnings- och bedömningsinstrument som ger en likställighet i utredningar över staden.

Det långsiktiga arbetet med att förbättra dokumentationen enligt SoL respektive HSL inklusive utformandet av genomförandeplaner som inkluderar sociala aktiviteter fortgår.

Planering för införande av ParaGå, dvs. dokumentation via handdatorer kopplat till dokumentationssystemet ParaSoL (databaserat system för dokumentation enligt socialtjänstlagen (SoL) inom hemtjänsten) har påbörjats och kommer att genomföras under 2011. Under 2011 kommer möjligheten att införa nyckelfri hemtjänst att provas.

Behovet av individuellt stöd i dokumentation och kommunikation i det dagliga arbetet för medarbetare med svenska som andra språk ska särskilt beaktas. Äldreomsorgen har kartlagt behoven och ska erbjuda åtgärder för förbättringar inom detta område.

Inom äldreomsorgen prioriteras bland annat utbildningsinsatser för ökad kunskap i demens och svenska språket. Platser i de grundutbildningar som stadens erbjuder kommer att nyttjas.

Under 2010 har två enhetschefer och en biträdande enhetschef deltagit i den chefsutbildning som anordnas av staden. Fortsatt deltagande planeras inför 2011.

Stödet till anhöriga fortsätter och ska utvecklas utifrån den anhörigpolicy som antagits för stadens äldreomsorg. Anhörigkonsulenten ska utforma stödplaner tillsammans med den enskilde utifrån det individuella behov som föreligger.

Utbildning av anhörigombud i samverkan med Farsta och Skarpnäck fortsätter. Studiecirklar för medarbetarna där även anhöriga bjuds in planeras inom Mårtensgården, Solgården och Rågsveds servicehus. Sedan kommer motsvarande utbildning ska genomföras inom övriga enheter. Syftet med studiecirkelarna är att utveckla dialogen med anhöriga. Frågor om bemötande kommer att ingå i detta arbete.

Samverkan med väntjänst och andra frivilligorganisationer fortsätter.

Förväntat resultat

Handläggningen sker på ett rättssäkert sätt. Insatser utformas utifrån den enskildes individuella behov och önskemål.

Goda resultat kring relaterade frågor i stadens brukarundersökning.

Nämndens indikatorer	Årsmål	Periodicitet
Andel beslut som är verkställda inom tre månader efter beslutsdatum (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	100 %	År
Andel granskade akter (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	10 %	År
Andel uppföljda beslut (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	100 %	År
Andel verksamheter som följs upp (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	100	År

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Beställarenheten inom omsorgen för funktionsnedsatta ska genomföra kollegial granskning.	2011-01-01	2011-12-31
Det kvalitetsutvecklande arbetet ska intensifieras inom omsorgen för funktionsnedsatta.	2011-01-01	2011-12-31
Medarbetarna inom omsorgen för funktionsnedsatta ska genomgå minst två kompetensutvecklande aktiviteter under året.	2011-01-01	2011-12-31

NÄMNDMÅL:

3. Fältassistenterna ska arbeta uppsökande och förebyggande för att ge stöd till barn och ungdomar i stadsdelen

Fältassistenterna ska arbeta uppsökande och förebyggande i miljöer där ungdomarna vistas. De ska i sitt arbete prioritera tidiga insatser och skapa goda relationer till ungdomarna. Samverkan ska ske med föräldrar, fritidsgårdar, skola, polis socialtjänst och föreningar. Vid misstanke om missbruk eller annat destruktivt beteende ska fältassistenterna ha kontakt med ungdomarna samt stödja och informera dem och deras föräldrar om vilka möjligheter till hjälp som finns. De ska också förmedla kontakter.

Förväntat resultat

Verksamhetens målgrupp ska genom den årliga enkäten och i samtal visa att de känner till fältassistenternas arbete och erbjudits stöd vid behov. Arbetet ska finnas dokumenterat av fältgruppen och innefatta statistik. Kunskaper från det uppsökande arbetet ska ha förmedlats till relevanta samverkanspartners.

NÄMNDMÅL:

4. De personer, som nämnden har hälso- och sjukvårdsansvar för, ska utifrån en individuell bedömning få en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård inklusive rehabilitering

Stadsdelnämnden har hälso- och sjukvårdsansvar inom vård- och omsorgsboende, servicehus och dagvård. Ansvaret omfattar även personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning som bor i gruppboende. Landstingets primärvård utför hälso- och sjukvårdsuppgifterna vid gruppboendena för personer med fysisk funktionsnedsättning enligt en principöverenskommelse mellan staden och landstinget. Inom övriga berörda verksamheter utförs uppgifterna av egna sjuksköterskor, arbetsterapeuter och sjukgymnaster.

Nämndmålet uppfylls genom att enheter med egna sjuksköterskor, arbetsterapeuter och sjukgymnaster ser till att alla har ett fullständigt och uppdaterat status, att ADL- och funktionsbedömning, genomgång av läkemedelsbehandling samt att riskbedömning för fall, trycksår och nutrition genomförs och åtgärder vidtas.

Det försök med MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering) som funnits i staden permanentas och ska finansieras inom den ordinarie budgeten. Detta innebär att den MAR som funnits på försök inom stadsdelen i tre år kommer finnas kvar men nu även arbeta inom andra förvaltningar i staden. Organisatoriskt kommer denna tjänst till att börja med finnas inom äldreomsorgens stab.

Förväntat resultat

Måluppfyllelse på tillhörande indikatorer. Att antal incidenter minimeras.

Nämndens indikatorer	Årsmål	Periodicitet
Andel personer som har fått ADL-bedömning	100 %	Tertial
Andel personer som har fått genomgång av sin läkemedelsbehandling	100 %	Tertial
Andel personer som har fått munstatus upprättad	100 %	Tertial
Andel personer som har fått riskbedömning för fall	100 %	Tertial

Nämndens indikatorer	Årsmål	Periodicitet
Andel personer som har fått riskbedömning för trycksår	100 %	Tertial
Andel personer som har fått riskbedömning för undernäring	100 %	Tertial
Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Enheterna ska genom arbetsterapeut utföra ADL-bedömningar, inklusive åtgärder vid behov och uppföljning av åtgärder.	2011-01-01	2011-12-31
Enheterna ska genom sjukgymnast utföra funktionsbedömning, inklusive åtgärder vid behov och uppföljning av åtgärder.	2011-01-01	2011-12-31
Enheterna ska genom sjuksköterska göra ett fullständigt status och uppdatera årligen eller vid behov, inklusive åtgärder vid behov och uppföljning av åtgärder.	2011-01-01	2011-12-31
Enheterna ska genom sjuksköterska se till att genomgång av läkemedelsbehandling görs.	2011-01-01	2011-12-31
Enheterna ska genom sjuksköterska utföra riskbedömning för fall, trycksår och undernäring, inklusive åtgärder vid behov och uppföljning av åtgärder.	2011-01-01	2011-12-31

NÄMNDMÅL:

5. Barn, ungdomar och vuxna ska i ökad utsträckning erbjudas förebyggande insatser och vård i öppna former jämfört med institutionsvård

Stöd och behandlingsarbete ska främst ges på hemmaplan för att i möjligaste mån undvika placeringar utanför hemmet. Genom öppenvårdsinsatser ökar möjligheten för brukaren till inflytande, självständighet och eget ansvar. Koppling till en invand miljö och egna nätverk bidrar för de flesta till bättre och effektivare insatser. I de fall där riskerna för barnet/ungdomen är mycket allvarliga och föräldrarna inte kan tillgodose barnets grundläggande behov alternativt att ungdomen lever ett utsatt liv med kriminalitet och missbruk, kan det bli aktuellt att placera barnet/ungdomen utanför familjen. Behandlingsplaceringar för vuxna missbrukare sker i de fall där andra alternativ bedöms som uteslutna t.ex. för att bryta ett missbruk eller där LVM anses föreligga.

Ungdomsmottagningen drivs i samverkan med Skarpnäcks stadsdelsförvaltning samt med landstinget. Mottagningen är en öppen mottagning för tonåringar och unga vuxna upp till 23 år. Ungdomsmottagningens insatser bedrivs vid

Gullmarsplan med ett annex i Rågsved. För närvarande görs en utvärdering av annexets efterfrågan. Förvaltningen återkommer till nämnden när den är klar. Verksamheten vid framför allt Gullmarsplan är idag mycket efterfrågad och förvaltningen arbetar för att öka tillgången tillsammans med övriga samverkansparter.

Förvaltningen utreder möjligheten att inrätta ett eget ungdomsboende med viss bemanning även kvällar och helger som ett alternativ till placering för ungdomar som inte kan bo hemma och som behöver någon form av stöd.

Vuxna personer med missbruks- eller beroendeproblematik ska i första hand erbjudas öppenvård. På Gullmarsplans beroendemottagning samverkar Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar med landstingets specialiserade beroendevård och allmänpsykiatri. I stadsdelsområdet finns också Pelaren, en 12-stegsorienterad öppenvårdsbehandling. Dessutom finns Valvet som är en träffpunkt.

Stockholmsenkäten är en grund för det fortsatta preventiva arbetet och utgör ett viktigt planeringsunderlag för det förebyggande arbetet. Tidiga insatser när det gäller ungdomars tobak - och alkoholvanor har även effekt på ungdomars användning av narkotika. Genom tillsynen och andra informationsinsatser ska tillgängligheten av tobak och folköl minska. Det förebyggande arbetet ska bedrivas i samverkan med föräldrar, andra verksamheter och huvudmän som kommer i kontakt med ungdomar. Ungdomsmottagningens förebyggande arbete ska bedrivas på både individuell och gruppnivå och i samverkan med främst skolor.

Förväntat resultat

Andelen öppenvård i förhållande till institutionsvård har ökat jämfört med 2010.

NÄMNDMÅL:

6. Personer med psykisk funktionsnedsättning ska erbjudas insatser som leder till ökad delaktighet i samhället

En genomförandeplan utformas i samverkan med den enskilde och/eller dennes ställföreträdare/närstående med utgångspunkt från fattat beslut. I genomförandeplanen framgår vad, vem, när och hur insatsen utformas.

Medarbetarna inom socialpsykiatri stödjer brukarna att ta del av de aktiviteter och/eller sysselsättning som finns i stadens verksamheter eller i det utbud som finns i samhället. Träfflokaler har som programpunkter att besöka museum, bio, sportevenemang och göra utflykter till friluftsområden, olika stadsdelar eller delta i kulturella evenemang som finns i staden. Mentorprojektet möjliggör för brukaren att utifrån egna drömmar och önskningar komma ut i praktik på en arbetsplats ute i samhället. För att kunna stötta brukarna att ta del av vad samhället kan erbjuda behöver medarbetarna ha en god kunskap om samhället.

Förväntat resultat

Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som upplever att de fått en förbättrad livssituation enligt DUR-uppföljningen tas fram under året, för att kunna jämföras under kommande år.

NÄMNDMÅL:**7. Utredningar inom myndighetsutövning (individ- och familjeomsorg) ska göras med strukturerade utredningsmetoder och vara av god kvalitet**

Förvaltningen arbetar aktivt med att implementera kunskaps- och erfarenhetsbaserade metoder främst inom utredningsområdet för att säkerställa en hög kvalitet. Alla utredningar som görs inom barnavården, i missbruksarbetet och inom socialpsykiatri ska kunna härledas till ett utrednings-/bedömningsinstrument och ske på ett rättssäkert sätt.

Förväntat resultat

Andelen utredningar med strukturerade metoder ska öka jämfört med 2010.

NÄMNDMÅL:**9. Omsorgen om funktionsnedsatta ska präglas av värdighet, respekt, trygghet och inflytande**

Enheterna inom avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning ska arbeta efter en gemensam värdegrund. Värdegrunden baseras på en humanistisk människosyn, och inbegriper viktiga principer som ska vara utgångspunkt för all verksamhet inom omsorgen för funktionsnedsatta inom förvaltningen. De principer som beskrivs är: yrkesetik, integritet, självbestämmande/inflytande/delaktighet, respekt, empati, förhållningssätt och professionalism. Under året kommer verksamheterna genomföra seminarier och fokusgrupper för att inarbeta värdegrunden i verksamheten. Förvaltningen ska informera entreprenadverksamheterna om värdegrunden.

Personer med funktionsnedsättning ska erbjudas en god omsorg, stöd och service. Insatserna ska utformas med respekt för den enskildes önskemål och syfta till att skapa förutsättningar till ett självständigt liv och delaktighet i samhället. Stödet och servicen till personer med funktionsnedsättning ska utgå från ett tydligt brukarfokus där brukarna ska ges möjlighet till inflytande och delaktighet. Detta ska uppnås bland annat genom en fortlöpande dialog mellan brukare och personal, men också genom organiserade forum för brukarinflytande som exempelvis brukarråd.

Förvaltningen kommer under året stärka arbetet kring inflytande och medbestämmande genom att införa brukarrevisioner. Det innebär att brukare från en verksamhet granskar hur man arbetar med inflytande och delaktighet i en annan verksamhet. Arbetsmodellen innebär dels att brukarna själva blir en

aktiv del i utvecklingsarbetet beträffande just inflytande, samt att verksamheterna får möjlighet att använda brukarnas egna kunskaper och erfarenheter i sitt utvecklingsarbete. Brukarnas egna erfarenheter, och även deras upplevelse av inflytande och delaktighet, är annars svår fångad i sedvanliga enkätundersökningar.

Förvaltningen kommer även att undersöka möjligheten för brukare att leva som samboende i bostäder med särskild service i syfte att främja jämlikhet i levnadsvillkor.

Förväntat resultat

Brukaren ska uppleva att han eller hon bemöts med respekt samt har inflytande och delaktighet i utformningen och genomförandet av det stöd och service som ges. Goda resultat kring relaterade frågor i stadens brukarundersökning.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Boendeenheterna inom omsorgen för funktionsnedsatta ska utveckla möjligheter för brukare att leva som samboende.	2011-01-01	2011-12-31
De dagliga verksamheterna och boendeenheterna inom omsorgen för funktionsnedsatta ska genomföra brukarrevisioner.	2011-01-01	2011-12-31
Värdegrunden inom omsorgen för funktionsnedsatta ska inarbetas i verksamheten.	2011-01-01	2011-12-31

NÄMNDMÅL:

10. Äldre och personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att behålla och/eller förbättra sina funktioner för att uppnå ett så självständigt liv som möjligt

Personer med funktionsnedsättning ska stärkas till att kunna leva ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar. Beprövade utredningsmetoder som DUR omfattar en kartläggning av den enskildes livssituation som tydliggör den enskildes behov av stöd och service och utgör ett adekvat beslutsunderlag. Insatserna som ges ska syfta till att främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Handläggarna ska även informera brukaren om andra samhällsorgan och organisationer som erbjuder insatser, stöd etc. som kan stärka den enskilde att leva som andra. Personal inom omsorgs- verksamheterna ska ha kännedom om hjälpmedel samt stötta den enskilda i kontakten med andra samhällsorgan och organisationer. Personalen ska arbeta hälsofrämjande genom att motivera den enskilda till en hälsofrämjande livsstil såsom bra kost och regelbunden motion.

Brukare på nämndens dagliga verksamheter ska erbjudas en friskvårdstimme i veckan i syfte att främja jämlikhet i arbetsvillkor i relation till andra anställda inom förvaltningen.

Inom äldreomsorgen fortgår arbetet med utbildningsinsatser och utveckling av det förebyggande arbetet. Äldreomsorgens verksamheter ska genomsyras av ett salutogent förhållningssätt vilket innebär att de faktorer som gör att människor mår bra lyfts fram. Det handlar om att fokusera på det friska och att använda den egna förmågan hos varje person.

Satsningen på utbildning i demens och kost fortgår. Arbetet med att införliva de nationella demensriktlinjerna vid insatser hos personer med demenssjukdom kommer att ske i samverkan landstinget.

Vaktmästarservice – fixartjänst och de åtta öppna dagverksamheterna fortsätter sin verksamhet. Även den volontärverksamhet som bedrivs fortsätter att, förutom i de öppna dagverksamheterna, verka inom hemtjänsten och vård- och omsorgsboenden.

Förvaltningen kommer att bjuda in föreningar för utveckling av samverkan och för att knyta representanter till det brukarråd som finns inom enheten för förebyggande verksamhet.

Bemötandefrågorna har en avgörande roll i mötet mellan brukare, anhöriga och personal. Flera enheter ingår sedan slutet av 2010 i projektet Språksam. Den språkutvecklingssatsning som genomförs kombineras med utbildning i svenska kopplat till bemötande. Grundutbildning och utbildning i svenska språket genomförs genom de medel för grundutbildning och vikarietäckning som finns avsatta inom äldreförvaltningen.

Under 2010 har stadsdelens MAR stöttat medarbetarna i vardagsrehabiliterande förhållningssätt. Arbetet fortsätter genom stöd från en sjukgymnast inom ramen för de statliga stimulansmedlen och möjlighet till kontinuerlig handledning erbjuds genom att det utbildas handledare inom alla enheter.

Under sommaren anordnas dagkollo tre till fyra dagar per vecka. Även söndagar omfattas för att ge brukare inom vård- och omsorgsboende möjligheten att delta. Utevistelse erbjuds för de brukare som önskar få komma ut. Vård- och omsorgsboendena fortsätter att utveckla utbudet av aktiviteter. En plan för aktiviteter ska upprättas för varje brukare.

Parbogarantin uppfylls genom att utifrån beviljade insatser erbjuda parboende inom servicehusen eller inom de vård- och omsorgsboenden som finns i kombination med de närliggande servicehusen. Detta kan erbjudas i Rågsved och Enskededalen. För par som båda beviljats vård- och omsorgsboende med samma inriktning kan parboendegarantin uppfyllas inom vård- och omsorgsboendena Stureby och Årsta där tillgång till ett antal större lägenheter finns.

Förväntat resultat

Äldre kan bo kvar hemma längre och kan känna sig trygga med det. Äldre har en stimulerande vardag.

Funktionsnedsatta ska få adekvat stöd att leva som andra i samhället. Stödet ska syfta till att funktionsnedsättningen så lite som möjligt påverkar levnadsvillkoren.

Goda resultat kring relaterade frågor i stadens brukarundersökning.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Brukare på daglig verksamhet inom omsorgen för funktionsnedsatta ska erbjudas friskvårdstimme.	2011-01-01	2011-12-31
Brukare på vård- och omsorgsboendena ska erbjudas regelbunden utevistelse.	2011-01-01	2011-12-31
Den dagliga verksamheten inom omsorg för funktionsnedsatta ska utveckla samarbetet med den öppna arbetsmarknaden.	2011-01-01	2011-12-31

NÄMNDMÅL:

11. Äldreomsorgen ska säkra och vid behov förbättra de äldres mathållning och måltidssituation. Förbättringar ska ske med fokus på måltidsordning (inklusive nattfasta), måltidsmiljö och matro samt den sociala samvarons betydelse för måltidsupplevelsen.

Arbetet med utbildning och stöd till medarbetarna gällande utveckling av måltidssituationen och egenkontroll av livsmedel fortsätter under 2011. Dessutom kommer fokus ligga på att förankra, införa och följa upp framtagna rutiner. För brukare inom hemtjänst anpassas mat och måltider utifrån behov.

Förvaltningen kommer i samarbete med landstinget inventera och åtgärda ätproblem för personer i ordinärt boende. Arbetsinstrument för detta arbete har utarbetats.

Äldreomsorgens kostenhet i Rågsved fortsätter att tillhandahålla mat till vård- och omsorgsboenden, dagverksamhet och till personer i ordinärt boende. Kostenheten omfattar även en restaurang som serverar lunch varje dag till boende inom Rågsveds servicehus och allmänheten.

Förväntat resultat

De äldre kan bo kvar hemma längre och kan känna sig trygga med det. De äldre får en stimulerande vardag och får en trivsamt måltidsstund.

NÄMNDMÅL:**12. Äldreomsorgens enheter ska präglas av stadens värdegrund**

Utifrån den värdegrund för äldreomsorg som faställts inom Stockholm stad kommer ett förslag till värdegrund för förvaltningens äldreomsorg utformas. Värdegrunden kommer att förankras vid olika forum med chefer och medarbetare. Under våren 2011 planeras arbetsplatsnära inspirationsdagar inom varje enhet. Uppföljning sker vid de metodmöten och kvalitetsråd som genomförs inom varje enhet. Inom pensionärsrådet och äldreomsorgens samverkansgrupp kommer en föredragning av värdegrunden genomföras. Varje enhet ska utifrån värdegrunden utforma enhetens värdegrund alternativt göra anpassningar av en redan befintlig värdegrund - flera enheter har redan utarbetat en sådan.

Förväntat resultat

Brukare ska känna sig trygga och få ett bra bemötande. Goda resultat kring relaterade frågor i stadens brukarundersökning.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**2.4 Stockholms stad som arbetsgivare ska erbjuda spännande och utmanande arbeten**

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Sjukfrånvaro (alla nämnder/bolag)	6 %	4,8 %	År

NÄMNDMÅL:**Nämndens verksamheter ska vara attraktiva arbetsplatser**

Under 2011 kommer förvaltningen att fortsätta arbetet med att utveckla både ledarskapet och medarbetarskapet och som ett led i detta kommer förvaltningen att implementera stadens personalpolicy på alla arbetsplatser. Dialog och delaktighet blir nyckelord när det gäller att sprida innehållet i personalpolicyn. Personalpolicyn är ett viktigt verktyg för att skapa en gemensam hållning och ett gemensamt synsätt för att därmed öka känslan av sammanhang.

För att leva upp till begreppet attraktiv arbetsplats krävs ett tryggt ledarskap. Vi kommer att fortsätta arbetet med att utveckla ledarskapet i förvaltningen, dels genom ledningsforum, chefsträffar av olika slag, introduktion av nya chefer samt genom att delta i stadens övergripande aktiviteter. I samtalet mellan chef och medarbetare, medarbetarsamtalet, som sker en gång om året uppdateras individuella kompetensutvecklingsplaner för varje medarbetare utifrån verksamhetens behov.

Den attraktiva arbetsplatsen ger förutsättningar för medarbetarna att må bra genom delaktighet, dialog och tillgång till olika hälsofrämjande aktiviteter. Medarbetarnas nöjdhet kommer att mätas vid 2011 års medarbetarenkät.

Fortsatt fokus kommer att ligga på att få ned sjukfrånvaron till 6,0 % under 2011. Arbetet kommer att sikta in sig på den korta sjukfrånvaron med sjukfrånvaro från den 15:e sjukdagen samt på upprepade korttids sjukfrånvaro. Alla medarbetare som är sjuka mer än 15 dagar eller har mer än 4 sjukskrivningar under de senaste 6 månaderna kommer att få ett samtal. Företagshälsovården, försäkringskassan och fackliga organisationer är samarbetsparter för att få våra medarbetare åter i arbete. Varje månad har enhetscheferna tillgång till statistik för att följa utvecklingen inom sin enhet.

Arbetet med jämställdhet och mångfald fortsätter både mot brukarna och internt för att uppnå de mål som finns i jämställdhets- och mångfaldsplanen.

Antalet tillsvidareanställda kan minska något, ca 100 medarbetare, under 2011 som en följd av planerade upphandlingar. Det är främst grupper som vårdare, vårdbiträde, undersköterska, och sjuksköterska som berörs. Det är svårt att bedöma antalet övertaliga under 2011, mycket beror på hur man ser på sin anställning när möjligheten till tjänstledighet har tagits bort.

Förväntat resultat

En attraktiv arbetsplats inom stadsdelen har brukarna i fokus och är välfungerande och trivsamma. Goda resultat ska uppnås i medarbetarundersökningen och i relevanta brukarundersökningar. Måluppfyllelse på indikatorn om sjukfrånvaro.

Nämndens indikatorer	Årsmål	Periodicitet
Andel medarbetare som har en individuell kompetensutvecklingsplan.	100 %	År
Andel medarbetare som har haft medarbetarsamtal under året.	100 %	År
Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Alla chefer ska uppmärksamma medarbetare som varit sjuka mer än 4 gånger de senaste 6 månaderna, eller varit sjuka mer än 15 dagar, med ett samtal.	2011-01-01	2011-12-31
Enheterna ska arbeta för goda resultat i den stadsövergripande medarbetarundersökningen. Nämndens samlade resultat ska ligga på stadens snitt.	2011-01-01	2011-12-31
För att höja medvetandet om jämställdhets- och mångfaldsaspekter ska enheterna fortlöpande föra dialog om dessa frågor.	2011-01-01	2011-12-31

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningens personalpolicy ska gås igenom på APT. Diskussion ska föras om vad personalpolicyn innebär konkret för den egna arbetsplatsen.	2011-01-01	2011-05-31
Utifrån skyddsronder, psykosociala enkäten och medarbetarundersökningen ska alla arbetsplatser ta fram handlingsplaner.	2011-01-01	2011-12-31

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:**3. Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva**

Stadsdelsnämnden bidrar till inriktningsmålet genom att planera så att verksamheterna ryms inom tilldelad budget och tillse att förvaltningens resurser utnyttjas effektivt. Förvaltningen utgår i förslaget till budget från stadens resursfördelningssystem och från att kommunfullmäktiges prioriteringar ska få genomslag i nämndens budget. Detta beskrivs under verksamhetsmålen och nämndens ekonomiska förutsättningar 2011.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**3.1 Budgeten ska vara i balans**

Förvaltningen fortsätter sitt arbete med att varje verksamhetsområde i huvudsak ska klara sin verksamhet utifrån tilldelningen i stadens resursfördelningssystem. De satsningar och prioriteringar som kommunfullmäktige har valt att göra ska få ett genomslag i verksamheten.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar (alla nämnder)	100 %	100 %	Tertial
Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar (alla nämnder)	100 %	100 %	Tertial
Nämndens prognossäkerhet T2 (alla nämnder)		+/- 1 %	År

NÄMNDMÅL:**Verksamheterna ska rymmas inom tilldelad budget**

Arbetet med att enhetschefer själva ska ha kontroll och kunskap om sin verksamhets ekonomi fortsätter. Detta görs genom utbildningar och stöd av förvaltningens controllers.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter ryms inom tilldelad budget.

Nämndens ekonomiska förutsättningar 2011

Tilldelad budget från kommunfullmäktige Mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto
Driftbudget nämndens verksamhet	2 001,5	58,2	1 943,3
Investeringar	14,0	0,0	14,0
Totalt	2 015,5	58,2	1 957,3

Kommunfullmäktige har beslutat om en nettobudget för år 2011 på cirka 1,9 miljarder kronor. I den tilldelade budgeten finns ökningar främst för förskola, äldreomsorg och stöd till personer med funktionsnedsättning. Det är en relativt kraftig minskning av budgeten för ekonomiskt bistånd pga. den förbättrade konjunkturen. Med undantag av att antalet små barn fortsätter att öka så förutsätts befolkningen vara relativt konstant under det närmaste året. I budgeten finns även effektiviseringskrav för minskad sjukfrånvaro, införande av gemensam administration och e-tjänster samt minskad elförbrukning. Den totala nettobudgeten är i princip samma som den slutliga nettobudgeten 2010 med undantag av ekonomiskt bistånd.

Förvaltningen har i budgetarbetet utgått från att de olika verksamheterna i huvudsak ska få den budgettilldelning som kommunfullmäktige har gett via fördelningsnycklarna.

Under år 2010 omfördelades 8,0 miljoner kronor. Även under år 2011 bedömer förvaltningen att det behövs en omfördelning. Det innebär att 8,0 miljoner kronor omfördelas från förebyggande barn- och ungdomsverksamhet till omstrukturering av individ- och familjeomsorgens insatser för vuxna med 2,0 miljoner kronor och till barn och unga med 6,0 miljoner kronor.

Budget per verksamhetsområde

Verksamhetsområden Mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto 2011	VP 2010	Omslutnings- förändring
Nämnd- och förvaltningsadm.	67,1	0,5	66,6	69,2	0,5
Individ- och familjeomsorg <i>varav socialpsykiatri</i>	233,9 69,8	28,7 12,9	205,2 56,9	206,5 57,9	24,1 12,9
Flyktingmottagande	7,5	2,4	5,1	5,6	2,4
Stadsmiljö <i>varav avskriv. och räntor</i>	18,7 3,9	0,2 0,0	18,5 3,9	19,6 3,7	0,2 0,0
Förskola	464,5	36,7	427,8	426,5	11,2
Äldreomsorg	879,5	138,2	741,3	744,1	117,1
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	365,1	83,9	281,2	272,8	83,7
Fritid och kultur	41,4	3,3	38,1	40,1	3,3
Arbetsmarknadsåtgärder	18,7	10,2	8,5	9,4	6,6

Ekonomiskt bistånd	154,5	3,5	151,0	178,0	0,3
varav handläggning	29,4	0,3	29,1	29,1	0,3
Total drift	2 250,9	307,6	1 943,3	1 971,8	249,4
Investeringar	14,0	0,0	14,0	15,9	0,0
varav parker	4,7		4,7	6,6	
varav inventarier	9,3		9,3	9,3	

Förvaltningen har i fördelningen tagit hänsyn till de faktorer som har påverkat resursfördelningen från kommunfullmäktige. En osäkerhet råder även om hur mycket konjunkturedgången kommer att påverka ekonomiskt bistånd samt hur stor övertalighet som uppstår i samband med verksamhetsupphandlingar inom äldreomsorg och handikappomsorg. Förvaltningen avsätter därför även detta år medel för att kunna täcka kostnader, som i dagsläget är svåra att bedöma om och med hur mycket de kommer att uppstå. Dessutom saknar individ- och familjeomsorgen cirka 16,0 miljoner kronor om man jämför den föreslagna budgeten för år 2011 och kostnadsnivån för år 2010.

Nämnd- och förvaltningsadministration

Mnkr Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Netto 2011	VP 2010	Omslutnings- förändring
Direktör, stab o nämnd	8,2	0,0	8,2	9,1	0
Ekonomiadministration	12,0	0,0	12,0	13,7	0
Personaladministration	8,2	0,0	8,2	8,6	0
Facklig tid	6,2	0,5	5,7	6,0	0,5
Lokaler, vaktmästeri	8,9	0,0	8,9	10,0	0
IT	19,8	0,0	19,8	16,1	0
Reception	1,5	0,0	1,5	2,9	0
Omstrukturerings	2,3	0,0	2,3	2,7	0
Summa	67,1	0,5	66,6	69,2	0,5

För år 2011 föreslår förvaltningen att det administrativa avdraget minskar från 3,92 till 3,7 %. Avdraget görs från varje verksamhetsområdes nettobudget, med undantag ekonomiskt bistånd, för att täcka kostnaderna för den övergripande nämnd- och förvaltningsadministrationen. Beräknat på förvaltningens totala bruttokostnadsbudget, som är den indikatorn som kommunfullmäktige mäter, är administrationens andel cirka 3,7 %.

För närvarande har förvaltningen 8 årsarbetare som är övertaliga. IT-kostnaderna har ökat med ca 5 miljoner kronor jämfört med 2010.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Mnkr Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Netto 2011	VP 2010	Omslutnings- förändring
Barn och unga	110,5	4,7	105,8	102,2	2,3
Vuxna	50,5	10,9	39,6	42,8	8,7
Socialpsykiatri	68,5	12,9	55,6	56,3	12,9
Gemensamt	4,4	0,2	4,2	5,2	0,2
Summa	233,9	28,7	205,2	206,5	24,1

På grund av befolkningsförändringar är individ- och familjeomsorgens budget ökad med 1,6 miljoner kronor jämfört med år 2010. I 2010 års budget finns även medel för hemlöshet med 2,9 miljoner kronor. Dessa medel kommer att kunna sökas i tertiärrapport 1. År 2010 omfördelades 15 miljoner kronor från andra verksamheter vilket förvaltningen föreslår även för 2011. Av dessa är 7 miljoner kronor avsedda för ungdomsmottagning, föräldramottagning, drogsamordnare samt till allmänt förebyggande arbete för barn och unga och tas från verksamhet för barn och ungdom. De resterande 8,0 miljoner kronor, som är ett omstruktureringsanslag, fördelas med 6,0 miljoner kronor till myndighetsutövning barn och ungdom och 2,0 miljoner kronor till myndighetsutövning vuxna missbrukare.

Trots omfördelningen behövs åtgärder motsvarande cirka 16,0 miljoner kronor vidtas för att anpassa kostnaderna till budgeten.

Barn och unga

Inom enheten för myndighetsutövning barn och ungdom krävs åtgärder motsvarande 9 miljoner kronor för att få en budget i balans. Med hänsyn till inflöde av ärenden föreslås ingen minskning av antalet tjänster utan effektiviseringen kommer att ske genom minskade kostnader för kontaktpersoner, familjehem samt externa placeringar. Detta bedömer förvaltningen kunna genomföras genom att bland annat påbörja utslussningen av placerade barn och ungdomar i ett tidigare skede och därigenom minska placeringstiden. Enheten kommer även att se över ersättningsnivåer för omkostnadsdelen vid familjehemsplaceringar och kontaktpersonsuppdrag och genomföra tätare uppföljningar utifrån vårdplanen. Vidare kommer den egna öppenvården användas i större omfattning.

Vuxna

Inom missbruksvården för vuxna behövs åtgärder motsvarande ca 4 miljoner kronor. Missbruksvården kommer under 2011 i högre utsträckning än tidigare satsa på öppenvård och lösningar på hemmaplan. Genom att öka användandet av Gullmarsplans beroendemottagning förväntas antalet utredningsärenden och externa placeringar minska med motsvarande 2,7 miljoner kronor.

En uppsökartjänst placerad på utredningsenheten för vuxna föreslås dras in då behovet kan tillgodoses genom uppsökare inom öppenvården. Valvets personal kommer delvis få förändrade arbetsuppgifter i och med ett samarbete med

utredningsenhetens uppsökare. Detta innebär att Valvets personal följer med på hembesök och vid behov bedriver uppsökande arbete på boplatser i stadsdelen.

Kvinnoverksamheten föreslås avvecklas och två tjänster dras in, en behandlingsassistent och en socialsekreterare då behovet kan tillgodoses inom övriga öppenvården. Tjänsterna vakanshålls för närvarande då personalen är tjänstledig sedan september 2010. Under första halvåret 2010 har verksamheten i genomsnitt haft tre inskrivna kvinnor, av åtta möjliga, i behandlingsprogrammet och en kvinna i eftervård samt tre individuella samtalskontakter. Två kvinnor har fullföljt behandlingen och två har avbrutit. Två temagrupper har genomförts, en för kvinnor och en för män. De tre kvinnor som var inskrivna i behandlingen i september 2010 lotsades vidare till Gullmarsplans beroendemottagning. Enheten för öppenvård vuxna kommer även fortsättningsvis erbjuda kvinnor behandling på Pelarens öppenvård och Gullmarsplans beroendemottagning där Capio Maria har öppenvårdsprogram med kognitiv inriktning för kvinnor.

Vidare kommer enheten arbeta aktivt med att minska kostnader för hyresskulder och saneringar/reparationer i tränings- och försökslägenheter.

Socialpsykiatri

Utifrån fördelningsnycklarna har ramen minskat med 1,2 miljoner kronor. Åtgärder motsvarande 3,0 miljoner kronor behöver vidtas. Detta planeras kunna genomföras genom lokal samverkan med psykiatrin och genom att minska externa placeringskostnader. Sysselsättningsinsatser för ungdomar ska utökas genom Mentorsprogrammet vilket medför minskade kostnader för externa platser.

Flyktingverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto 2011	VP 2010	Omslutningsförändring
Handläggning	3,4	0,8	2,6	1,8	0,8
Flyktingersättning	4,1	1,6	2,5	3,8	1,6
Summa	7,5	2,4	5,1	5,6	2,4

Den tilldelade budgeten för 2011 utgår från avläsningen av prestationerna den 31 mars 2010. Sedan dess har antalet flyktingar minskat. Budgeten är 1,3 miljoner kronor lägre än prognosen för 2010. På grund av att antalet flyktingar förväntas minska har förvaltningen räknat med ytterligare prestationsminskningar och planerar att minska bemanningen med 1,0 flyktinghandläggare och 0,5 bidragshandläggare. Under 2011 finns en flyktinghandläggare och en bidragshandläggare.

Antalet deltagare kommer att minska successivt förutsatt att det inte sker någon större inflyttning från andra stadsdelar. Ytterligare personalneddragningar kan bli aktuellt under året. Budgeten belastas även av övertalig personal från tidigare neddragningar. Förvaltningen bedriver flyktingmottagningen i

samarbete med Farstas och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar. Samarbetet förklarar den ökade omslutningen för handläggning och flyktingersättning.

Det kommer att bli ett glapp mellan sista utbetalning av introduktionsersättningen och första utbetalning av etableringsersättning. I detta glapp kommer flyktingarna att behöva söka försörjningsstöd. Många kommer även att vara i behov av fortsatt kompletterande försörjningsstöd beroende på att etableringsersättningen är lägre än tidigare flyktingersättning. Vidare ansvarar stadsdelsnämnderna för nyanlända flyktingar som har en arbetsförmåga under 25 %.

Prestationer och utgående schablon

Ålder	Antal	kr per person
0-15 år	23	32 600
16-64 år	113	37 900
65- år	7	23 300

Stadsmiljöverksamhet

Drift Mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto 2011	VP 2010	Omslutnings- förändring
Parkskötsel	13,6	0,2	13,4	14,7	0,2
Avskriv. o räntor	3,9	0,0	3,9	3,7	0
Handläggning	1,2	0,0	1,2	1,2	0
Summa	18,7	0,2	18,5	19,6	0,2

Budgeten för stadsmiljöverksamheten har minskat med 1,3 miljoner kronor var av 1,5 miljoner kronor avser driften av parker. Minskningen beror på ändrade fördelningsnycklar. Hela budgeten för parkskötsel är i in-tecknad genom det entreprenadavtal som gäller. Under 2011 kommer en ny upphandling att ske för Enskedestadsdelarna, vilket kan påverka kostnadsläget. Budgeten för parkskötsel räcker till ungefär samma nivå för det som ingår i entreprenadavtalen som under 2010. Tilläggsarbetena, i form av extra röjning av sly, trädfällning eller extra städning, kommer att genomföras i betydligt mindre omfattning än tidigare på grund av den minskade budgeten.

Investeringar

Parkin- investeringar Mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto 2011	VP 2010	Omslutnings- förändring
Blåsutparken i Blåsut	2,0	0,0	2,0	2,0	
Vättersparken i Årsta	1,2	0,0	1,2	0,8	
Dalen	0,3	0,0	0,3	0,0	
Storängsparken	1,2	0,0	1,2	0,0	
Övrigt	0,0	0,0	0,0	1,9	
Summa	4,7	0	4,7	6,6	0

Planeringen av investeringar för stadsdelsområdets parker och grönområden sker utifrån parkplanerna för Enskede-Årsta och Vantör. Upprustning av Blåsutparken för totalt 3,9 miljoner kronor fortsätter 2011 och upprustning av Dalenparken och Dalens allé för totalt 5,3 miljoner kronor kommer att påbörjas.

Av de 2,4 miljoner kronor som stadsdelsnämnden tilldelats för mindre investeringar, som också fördelas utifrån parkplanerna, föreslås 1,2 miljoner kronor bekosta ett nytt pumphus och nya ledningar till plaskdammen i Vättersparken. Detta var planerat till 2010, men fördelades på andra pågående projekt (Vårflodsparken, Tanneforsparken och Arkitekten) då detta tidigare antogs kunna bekostas av planerad exploatering i kv Sommen. Projektet beräknas kosta mer under 2011, beroende på att även ledningarna behöver bytas ut, vilket inte var utrett inför 2010.

Resterande 1,2 miljoner föreslår förvaltningen läggs på upprustning av lekplatsen vid Tavelsjövägen i Storängsparken. Lekplatsen är idag sliten, men är välbesökt samt prioriterad i parkplanen. Att samtliga medel för mindre investeringar fördelas på parker i Årsta beror på att parkerna och lekplatserna i stadsdelen är eftersatta vad gäller underhåll och nya investeringar.

Förskoleverksamhet

Mnkr Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Netto 2011	VP 2010	Omslutnings- förändring
Utgående peng	338,2	28,4	309,8	306,3	2,9
Tilläggsanslag	5,0	0	5,0	5,0	0
Bibass*	30,4	1,1	29,3	26,2	1,1
Lokaler	70,3	7,2	63,1	68,2	7,2
Öppen förskola m.m.	4,0	0	4,0	4,0	0
Resursenheten	3,5	0	3,5	3,4	0
Barnomsorgsgarantin	0	0	0	0	0
Övergripande	7,0	0	7,0	8,0	0
Gemensamt	6,1	0	6,1	5,4	0
Summa	464,5	36,7	427,8	426,5	11,2

*Barn i behov av särskilt stöd, fördelas utifrån individuell ansökan.

Förvaltningen beräknar att budgeten justeras under 2011 med 2,7 miljoner kronor för höga hyror samt 3,3 miljoner kronor för barnomsorgsgarantin. Förskoleschablonen har ökat med 2,2 %. Den tilldelade budgeten från kommunfullmäktige utgår från antalet barn som var inskrivna i förskolan den 31 mars 2010.

Förskolepeng innebär att minst 77 % av schablonen ska fördelas i peng till förskolan och 94 % till familjedaghemmen. Resterande del ska täcka lokaler och administration. Förvaltningen föreslår att den utgående peng per barn till respektive förskola höjs 3,7 % samt 2,4 % (1-3 år) och 2,5 % (4-5 år) för

familjedaghemmen. Förvaltningens utgående peng till förskolorna är på 82 %, exklusive socioekonomiskt tilläggsbelopp, vilket är högre än stadens riktlinjer för förskolepeng.

Förvaltningen föreslår att budgeten för barn i behov av särskilt stöd höjs med 3,0 miljoner kronor jämfört med år 2010. Skälet är att antalet barn totalt sett har ökat och att vissa har ett mycket stort hjälpbehov.

Budgeten för övergripande verksamhet är den reserv som förskolan har om kostnaderna för ekonomiskt bistånd inte minskar och om individ- och familjeomsorgen inte klarar omstruktureringen. Förvaltningen arbetar för att barngruppernas storlek ska vara 14 respektive 18 barn, i enlighet med kommunfullmäktiges mål.

Priser och prestationer

Verksamhet	Antal	Schablon KF	Utgående peng 2011	Jmf 2010
Förskola 1-3 år	1413	131 120	108 932	105 045
Förskola 4-5 år	1915	110 075	92 486	89 186
Familjedaghem 1-3 år	14	120 120	112 911	110 265
Familjedaghem 4-5 år	16	99 075	93 177	90 904
Allmän förskola	15	52 315	Anslagsfinansierad*	
Totalt antal barn	3373			

*Allmänna förskolan är anslagsfinansierad med 560 000 kronor år 2010 och 730 000 kronor 2011.

26,1 mkr av det socioekonomiska tilläggsbeloppet fördelas per barn direkt ut till alla förskolor och ingår i den utgående peng. Det gör att den utgående peng, inklusive socioekonomiskt tilläggsbelopp, är totalt 83 – 84 %. Ett särskilt tilläggsanslag på totalt 5,0 miljoner kronor utgår till vissa förskolor utifrån socioekonomiska faktorer. Dessa medel fördelas enligt följande:

Enhet	Tkr helår
Snösätra förskolor	860
Rågsved 1 förskolor	810
Rågsved 2 förskolor	730
Örby förskolor	280
Hagsätra 1 förskolor	360
Hagsätra 2 förskolor	210
Dalens förskolor	880
Östbergas förskolor	870

Äldreomsorg

Mnkr Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Netto 2011	VP 2010	Omslutnings- förändring
Vård och omsorg	831,1	126,7	704,4	714,2	105,6
Biståndsenheten	17,6		17,6	16,2	
Övergripande	26,5	11,5	15,0	9,4	11,5
Gemensamt	4,3		4,3	4,3	
Summa	879,5	138,2	741,3	744,1	117,1

Äldreomsorgens budget har minskat med totalt 2,8 miljoner kronor jämfört med budgeten för år 2010. Det innebär en minskning med 0,4 %. Detta beror på befolkningsminskning i de högre åldrarna.

I kommunfullmäktiges budget för år 2011 minskar kostnadsramen med 4,7 miljoner kronor samtidigt som intäktskravet minskar med 1,0 miljoner kronor jämfört med 2010.

Beställarenhetens budget grundas på nedan angivna prestationer. Generellt förväntas att insatserna minskar 2011. Både statistiken över placeringar under 2010 och befolkningsprognoser stödjer det antagandet i budgeten.

Beställarenhetens arbete med regelbundna omprövningar av behovet av hemtjänst inom höga nivåer samt rutin för fastställande av nivån inom vård- och omsorgsboenden, har varit avgörande för att hålla kostnaderna nere 2010. Ambitionen är att det systematiska kvalitetsarbetet förstärks under 2011.

Prestationer

Följande biståndsbedömda prestationer beräknas för budgeten:

Verksamhet	Antal helårspersoner	
Vård och omsorgsboende	625	
<i>Jämförelse oktober 2010</i>	<i>633</i>	
Verksamhet	Antal dagar	
Dagvård	17 292	
<i>Jämförelse oktober 2010</i>	<i>16 512</i>	
Verksamhet	Antal helårspersoner	Antal timmar/månad
Öppen hemtjänst	1 625	60 469
Servicehus	354	26 706
Summa hemtjänst	1 979	87 175
<i>Jämförelse oktober 2010</i>	<i>2 000</i>	<i>88 401</i>

Förvaltningen beräknar 3,4 miljoner kronor för övertalighetskostnader i samband med att Årsta vård- och omsorgsboende ska upphandlas november 2011.

I enlighet med kommunfullmäktiges budget för år 2011 är dygnskostnaden på äldreboenden uppräknad med 0,83 %. Lokalschablonen är höjd till 103 kr/plats och dygn. Hemtjänstnivåerna har räknats upp med 2,5 %.

Även under år 2011 kommer det att drivas flera olika projekt inom äldreomsorgen. Förvaltningen beräknar att 10,5 miljoner kronor av tidigare projektmedel kan föras över till år 2011 i samband med bokslutet för år 2010.

Priser

Priserna för förvaltningens egna utförare inom dagvård, hemtjänst och vård- och omsorgsboenden är de som staden har fastställt. Enheterna betalar 2,5 % av sina intäkter för gemensam administration.

För servicehusen och korttidsplatser, som förvaltningen har tagit fram priser för läggs 5 % på för administration vid extern försäljning.

Alla hemtjänstenheter får ersättning per vårdnivå (18 stycken) som följer den prislista som kommunfullmäktige har beslutat om. Prislistan motsvarar ett genomsnittspris per timme med cirka 279 kronor.

Kostnaden höjde sina priser 2010 och kommer inte att höja sina priser ytterligare 2011.

Priser vård- och omsorgsboende, valfrihet

Nivå	Kommunal regi pris/dygn exkl. hyra	Privat regi pris/dygn exkl. hyra*
1	1 087	1 146
2	1 601	1 688
3	1 892	1 994

*I de privata utförarnas pris ingår en momskompensation med 5,4 %.

Vård- och omsorgsboendenas lokaler finansieras med anslag och beställarenheten har budgetansvar över de hyreskostnaderna. Vid försäljning till andra stadsdelsförvaltningar och kommuner tas en intäkt för lokalkostnader in med 103 kronor per plats och dag.

Priser dagvård, valfrihet

Inriktning för biståndsbedömd dagvård	Kommunal regi pris/dygn	Privat regi pris/dygn
Social	448	459
Demens	490	502
Lokalschablon	82	82

Priserna för biståndsbedömd dagvård är oförändrade. Det innebär att samma priser och prismodell som vid införandet av valfriheten juli 2009, gäller för dagvården även under 2011.

Priser korttidsplatser

Verksamhet	Internt pris/dygn inkl. hyra	Internt pris/dygn exkl. hyra	Externt pris/dygn inkl. hyra	Externt pris/dygn exkl. hyra
Korttid	1 882	1 618	1 976	1 700

Priserna för växelvård (korttidsplatser) har höjts med 2,5 % jämfört med år 2010.

Priser servicehus

Enhet	Internt grundpris/månad	Uppdelat per dygn	Externt grundpris/månad	Uppdelat per dygn
Rågsveds servicehus	10 038	330	10 555	347

Servicehusens priser består av två delar, dels ett grundpris per person och månad, dels ett pris för respektive vårdnivå. Priset per vårdnivå är samma som redovisas ovan för den öppna hemtjänsten. Grundkostnadsersättningen höjs med 2,7 %. Både internt avdrag för gemensam administration och pålägg vid extern försäljning är medräknade i priserna.

Stöd och service för personer med funktionsnedsättning

Mnkr Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Netto 2011	VP 2010	Omslutningsförändring
Verksamheter	349,7	83,7	266,0	258,3	83,7
Biståndsenheten	10,2	0	10,2	9,7	0
Gemensamt	2,2	0,0	2,2	2,1	0
Övergripande	3,0	0,2	2,8	2,7	0
Summa	365,1	83,9	281,2	272,8	83,7

Budgeten har ökat med 8,4 miljoner kronor. Det motsvarar en ökning med 3,1 %. Ersättningen för samtliga prestationsrelaterade verksamheter är uppräknad med 1,5 % jämfört med 2010. Grundpengen för servicebostad, gruppboende och barnboende är uppräknad med 8 %. Fast anslag är höjt med 2,7 %. Timersättningen för LASS är höjd med 2,4 %. Förvaltningen beräknar 2,0 miljoner kronor för övertalighetskostnader i samband med verksamhetsupphandlingar.

Den tilldelade budgeten beräknas på prestationer den 20 augusti 2010. Förvaltningen beräknar en ytterligare budgettilldelning för prestationsökning i samband med tertialrapport 2/2011.

Prestationer

Följande biståndsbedömda prestationer beräknas för budgeten:

Verksamhet	Antal helårspersoner	Ingår i den tilldelade budgeten
Eget boende med boendestöd	56	46
Servicebostad	28	28
Gruppboende	84	84
Barnboende	12	12
Korttidshem	65	65
Daglig verksamhet	217	217
LASS-ärenden	148	148
Summa	610	600

Priser

Enheter får betalt per prestation utifrån de nivåer som kommunfullmäktige har beslutat. Ersättningen överensstämmer även med de ersättningar som redovisas i förvaltningens förfrågningsunderlag vid upphandlingen av sina verksamheter. Egna utförare betalar 2,5 % av sina intäkter för gemensam administration.

Kostnader för gemensamhetslokaler ingår inte i LSS-pengen och hanteras centralt av beställaren. Vid försäljningen av platser till andra stadsdelar tar förvaltningen ut en lokalschablon som bygger på den faktiska totala lokalkostnaden under 2011. De enskilt drivna verksamheter som finns med på stadens avtal får en schablonersättning som kompensation för lokalkostnader.

Alla priser inom verksamheter för funktionsnedsatta exkluderar resor. Dessa betalas direkt av beställaren.

Ersättningen för assistans enligt LASS respektive LSS är 258 kronor per timme och följer den ökning som kommunfullmäktige har gjort. Internpris till assistansenheten föreslås till 248 kr per timme efter 3,7 % avdrag för OH-kostnader.

Fritid och kultur

Mnkr Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Netto 2011	VP 2010	Omslutnings- förändring
Kultur	1,3		1,3	1,3	
Konsument	0,5		0,5	0,4	
Fältassistenter	3,6		3,6	3,5	
Öppna mötesplatser	26,8	2,0	24,8	24,0	2,0
Kollo	3,2	1,3	1,9	2,5	1,3
Övergripande	3,0		3,0	6,0	
Gemensamt	3,0		3,0	2,4	
Summa	41,4	3,3	38,1	40,1	3,3

Den totala budgeten för fritid och kultur är minskad med 2,0 miljoner kronor. Detta påverkar inte verksamheten eftersom det tidigare varit en buffert på 6 miljoner kronor. Nu är den 3 miljoner kronor. Verksamheten får på detta sätt ytterligare 1 miljon kronor vilket gör att nuvarande nivå kan bibehållas.

Medel avsätts även fortsättningsvis till lokala föreningar som erbjuder kulturverksamhet för barn och ungdom. Syftet med föreningsbidraget är att stödja organisationer vars verksamhet kompletterar nämndens verksamheter.

Budgeten inkluderar kostnaderna för att öka aktiviteter till ungdomar med funktionsnedsättning samt förstärkt personalbemanning på grund av att antalet besökande ungdomar på fritidsgårdarna har ökat betydligt. Avsatta medel finns även för arbeten/insatser med ungdomar i områden med särskilda behov.

Närvaro och antalet aktiviteter för ungdomar på Simpvik kommer att öka under 2011.

Alla verksamheter inom fritiden är anslagsfinansierade. Fritids område 1 och 2 är upphandlat och drivs av extern anordnare.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Mnkr Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Netto 2011	VP 2010	Omslutnings- förändring
Arbetsmarknadsåtgärder	18,6	10,2	8,4	9,4	6,6
Ekonomiskt bistånd	120,1	3,2	116,9	148,2	
Handläggning	33,2	0,3	32,9	29,8	0,3
Övergripande	1,3		1,3		
Summa	173,2	13,7	159,5	187,4	6,9

Budgeten för ekonomiskt bistånd har minskat med 29,1 miljoner kronor. Under år 2009 fick i genomsnitt 1 566 hushåll per månad ekonomiskt bistånd. I september 2010 var det 1 464 hushåll som fick bistånd. I genomsnitt har förvaltningen betalat ut 12,2 miljoner kronor per månad under år 2010. I oktober 2010 utbetalades 11,0 miljoner kronor. Budgeten för år 2011 möjliggör i genomsnitt en utbetalning med 10,0 miljoner kronor per månad.

Anslaget för handläggning är 2,1 miljoner kronor högre än föregående år. Förvaltningens budget för arbetsmarknadsåtgärder är 0,3 miljoner kronor lägre och den ska täcka kostnaderna för offentligt skyddat arbete, ferieaktiviteter för ungdomar och viss arbetsträning.

Lokaler

Förvaltningens samlade lokalkostnader är cirka 180 miljoner kronor. Av dessa är 113 miljoner kronor hyror för verksamhetslokaler, 49 miljoner kronor boendehyror och resterande del är drift. Av driften är elkostnaden cirka 8,5 miljoner kronor.

Förvaltningen redovisar nedan de lokalförändringar som planeras ske under år 2011.

Förskola		
Lokal	Status	Nuvarande användning
Sköntorpsvägen i Årsta	Projektering av ny förskola	Kommersiellt lager/kontor
Hagsåtravägen 115	Planeras att göras om till förskola	Daglig verksamhet funktionshinder
Medlemmen i Enskede Gård	Projektering av ny förskola	
Bränningevägen 30	Ny tillfällig förskola planeras	

Sandfjärdsgatan 12	Utökning av en till paviljong planeras	
Hummelvägen i Årsta	Översyn av nybyggnation förskola till fler avdelningar	2 avdelningar
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning		
Lokal	Status	Nuvarande användning
Ny gruppbofastad, Sköntorpsvägen	Inflytt april 2011	Nyproduktion
Hagsåtravägen 115		Dagligverksamhet, flytt till Hagsåtraskolan planeras
Individ- och familjeomsorg		
Lokal	Status	Nuvarande användning
Bränningevägen 2	Kontrakt går ut 2011-09-30, ny lokal söks	Öppen vård barn o unga
Hardemogatan 1	Omdisponering av lokalerna utreds	Återbruket
Pelargatan 19	Kontrakt går ut 2013-09-30	Tomställd lokal
Skulptörvägen 8	Söker ny lokal till hösten 2012	Beroendemottagningen

Investeringar

Kommunfullmäktige har beslutat om två olika investeringsramar för år 2010. Den ena gäller utveckling av parker och är redovisad under rubriken Stadsmiljö. Den andra delen avser maskiner och inventarier. Totalt har förvaltningen 9,3 miljoner för maskiner och inventarier.

I stadsledningskontorets anvisningar framgår att dessa medel ska användas till alla investeringar som har en ekonomisk livslängd på minst tre år och är över ett prisbasbelopp, 42 400 kronor. Kostnader för internräntor och avskrivningar som uppstår ska bekostas av driftbudgeten. Förvaltningen kommer att följa anvisningarna när det blir aktuellt men kan idag inte bedöma behovet fullt ut. Fortfarande gäller att kontantfinansiering kan göras i Micacas och SISABs lokaler upp till 500 000 kr.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Ej aktuellt för stadsdelsnämnden.

Resultatenheter

Förvaltningen arbetar för att alla utförarenheter ska kunna bli resultatenheter. Med en tydlig ekonomi- och verksamhetsstyrning, där enheten får intäkt utifrån prestation, möjliggörs en god budgethållning och en större självständighet för enheten. I tabellen nedan föreslår förvaltningen resultatenheter för år 2011. I huvudsak har alla enheter som föreslås vara resultatenheter idag en budget i

balans och de som redan är resultatenheter har överskott i sina fonder.
Ersättningarna för år 2011 redovisas under respektive verksamhetsområde.

Enheter som idag är resultatenheter och föreslås vara kvar	
Örby förskolor	Högdalens förskolor
Hagsätra 1 förskolor	Hagsätra 2 förskolor
Rågsved 1 förskolor	Rågsved 2 förskolor
Snösätra förskolor	Dalens förskolor
Blåsut förskolor	Årsta 2 förskolor
Årsta 3 förskolor	Enskede Gårds förskolor
Östberga förskolor	Sturebys förskolor
Mårtengårdens äldreboende	Hemtjänsten Stureby
Hemtjänsten Gullmarsplan	Hemtjänsten Enskededalen
Hemtjänsten Högdalen	Hemtjänsten Bandhagen/Örby
Hemtjänsten Årsta	Årsta Stureby gruppboende
Rågsveds servicehus	Årsta vård- och omsorgsboende
Stureby vård- och omsorgsboende	Äldreomsorgens enhet

Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt för stadsdelsnämnden.

Omslutningsförändringar

I kommunfullmäktiges budgetram ingår endast kostnader och intäkter för nämndens egen verksamhet. Utöver det har nämnden kostnader och intäkter för verksamhet som säljs till andra förvaltningar, främst inom äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Totalt föreslås omslutningsförändringar med 249,4 miljoner kronor i nämndens budget.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva

Förvaltningens utgångspunkt för att effektivitet och fokus ska vara på kärnverksamheterna är att ha brukarperspektivet i fokus. Verksamheten är till för brukarna och inte tvärtom. Förvaltningens administrations- och lokalkostnader ses regelbundet över för att bedöma nödvändigheten. På samma sätt är det viktigt att verksamheterna ser över arbetssätt och bemanning. Ett annat viktigt arbete är att jämföra sig med andra, dvs. att jämföra kvalitet och pris med vad andra utförare inom och utom staden har.

KF:s indikatorer	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Administrationns andel av de totala kostnaderna (alla nämnder)	3,7 %	minska	År
Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen (alla nämnder)	5 st	tas fram av nämnden	År

NÄMNDMÅL:**Förvaltningens resurser ska utnyttjas effektivt**

Förvaltningen arbetar vidare med att fortlöpande se över administrations- och lokalkostnader samt bemanning och arbetssätt. Förvaltningen redovisar aktuella lokalförändringar under rubriken "Lokaler" ovan.

Förväntat resultat

Verksamheterna ryms inom tilldelad budget. Administrationens andel av de totala kostnaderna har minskat jämfört med 2010. Olika verktyg används för ökad kvalitet och effektivitet, t.ex. Lean och deltagande i kvalitetsutmärkelsen. Ett utvecklingsarbete kring resultatbaserad styrning påbörjas under 2011.

Övriga frågor

Nationella minoriteter

Inventering av medarbetare som kan finska har genomförts inom äldreomsorgens verksamheter. Inom äldreomsorgen finns god tillgång för att möta brukarnas behov av kommunikation på andra språk. I dagsläget finns cirka 90 brukare med insatser som enbart talar andra språk än svenska. Den största andelen avser språken arabiska, somaliska, bosniska och jugoslaviska. Inom kundvalet kan många enheter erbjuda insatser från personal som behärskar de olika språken och i vissa fall löses behovet genom en anhörig som utför beviljade insatser.

Förvaltningen har även genomfört en kartläggning över finskspråkig personal inom de kommunala förskolorna och har en god överblick. Det är väldigt liten efterfrågan på finskspråkig förskoleverksamhet i stadsdelen. I dagsläget finns ingen helt finskspråkig förskola eller avdelning.

Utifrån ovanstående finns det därför i nuläget inte någon planerad åtgärd för att starta platser inom äldreomsorg eller förskola med finsk inriktning.

Skrivelse om en strategi mot främlingsfientlighet och rasism

Vid stadsdelsnämndens sammanträde den 30 september 2010 lämnade Magnus Dannqvist (s), Rosa Lundmark (v) och Jonas Eklund (mp) en skrivelse om en strategi mot främlingsfientlighet och rasism för beredning. I skrivelsen anges bland annat att förvaltningen bör få i uppdrag att utarbeta en sådan strategi och att arbetet mot främlingsfientlighet, rasism och för ökad tolerans och respekt inarbetas som särskilt åtagande i verksamheternas verksamhetsplaner 2011.

Förvaltningen instämmer i den uppfattning som framförs i skrivelsen att det är angeläget att bedriva ett arbete mot främlingsfientlighet och rasism. Det är viktigt att det finns en samsyn om vikten av att skapa en stad där en mångfald av kulturer och människors personliga olikheter ses som en tillgång för stadens utveckling och bidrar till ett Stockholm i världsklass. Förvaltningen anser att de frågor som tas upp i skrivelsen ingår på flera olika sätt i verksamhetsplaneringen, bland annat i frågor kring mångfald i nämndens jämställdhet- och mångfaldsplan, i

omsorgsenheternas värdegrundsarbete och förskolornas arbete utifrån likabehandlingsplanerna. Nämndens mål (nr 1 under KF:s mål 2.2) om att "förskolans och fritidens verksamheter ska arbeta med att stärka barnens och ungdomarnas empatiska och sociala förmåga - arbetet ska bidra till jämställdhet, respekt och likabehandling" har förtydligats på så sätt att det också syftar till att "motverka rasism och främlingsfientlighet".

I riktlinjerna för föreningsbidrag anges att stadsdelsnämnden i sin verksamhet strävar efter att främja demokrati, mänskliga rättigheter, integration och jämställdhet samt att motverka rasism och diskriminering. Nämnden ger endast bidrag till organisationer som också verkar för dessa grundläggande mål.

Genom ovanstående redogörelse besvarar förvaltningen nämndens skrivelse om en strategi mot främlingsfientlighet och rasism (dnr 1.1.-451/2010).

BILAGOR

1. SLK:s blanketter
2. Aktivitetsplan 2011
3. Risk- och väsentlighetsanalys Indikatorer
4. Risk- och väsentlighetsanalys Väsentliga processer
5. Internkontrollplan 2011
6. Jämställdhets- och mångfaldsplan 2010-2012
7. Miljöplan 2011
8. Kommunikationsplan 2011
9. Organisationsbeskrivning